

Szerkesztő: Bodjenja (37. éjje)

Hivatal: Novisad, Trg Oslober palota.) Telefonszám: cím: „Délbácska”, Novisad

NOVISAD, 1925 OKTÓBER 25.
VASÁRNAP

Előfizetési ára: egy óra 40, három óra 120, fél évre 240 és egész évre 480 dinár. Egyes szám ára hétköznap 150 dinár, vasárnaponként 2 dinár.

Dr. Deák Leó a genfi konferenciáról

A genfi nemzetiségi kisebbségi konferencián a jugoszláviai magyarság képviselőjében mint köztudomású dr. Deák Leó a sombori magyar párt ügyvezető elnöke jelent meg. A konferencia tárgyalási anyaga s határozatai a genfi jelentésekből, valamint dr. Deáknak a „Délbácska”-ban közölt nyilatkozatából ismeretes, épp ezért tudósítunk — most, hogy alkalma volt dr. Deákkal beszélgetést folytatni — a konferencia gyakorlati eredményéről s a jugoszláv sajtónak a konferenciával szemben kifejtett álláspontjáról intézett a jugoszláviai magyar delegátushoz kérdéseket.

Dr. Deák Leó a következőkben volt szíves a hozzá intézett kérdésekre válaszolni:

— Nem lehet quantitá négligeable-nak minősíteni azt a 35 millió tömeget, mely a genfi nemzetközi nemzetiségi kisebbségi konferencián magát képviseltette. Nem lehet enrek az impozáns tömegnek unisono jelentkezett panaszát figyelemre nem méltatni, s nem hihető, hogy ezek a panaszok az illetékes fórumok előtt sikert fűlekre találjanak. Nem hihető, hogy akár a népek szövetségének tanácsa, akár az érdekelt hatalmak figyelem nélkül haladjanak el a kérdés mellett, hiszen elég impozánsan lett figyelmük felhívva köteleességükre. Mert a kisebbségi kérdés rendezésével szemben kötelezettségeik vannak úgy az érdekelt államhatalmaknak, mint a népek szövetségének. Az érdekelt államhatalmak magukra vállalták szerződéseikben a kisebbségek részére a teljes egyenjogúság, a kulturális és gazdasági autonómia megteremtését, viszont a népek szövetsége önmaga vállalta magára, hogy figyelemmel kíséri az érdekelt hatalmaknak a kisebbségi jogok biztosítására vonatkozó törvényes intézkedéseit és a netaláni hiány vagy mulasztás esetére különös tekintélyével a hiányok pótlását ígérte.

— Egyik részről, t. i. az érdekelt hatalmak részéről már felhangzott a rezonancia. A bennünket közelről érintő jugoszláv sajtó kezdi mind élénkebben kommentálni a genfi konferencia megnyilatkozásait. Figyelemre méltó a „Politiká”-nak pár nappal ezelőtt közölt vezető cikke, mely azonban, sajnos, az egész kérdést a belpolitika szempontjából fejtegeti. A „Politika” nem tudja megbocsájtani a jugoszláv német pártnak pálfordulását, amiért a kényelmes kormánytámogatás helyett az ellenzéki keserű sorsot választotta. Pedig nagyon érthető a német pártnak mai belpolitikai elhelyezkedése, hiszen csak nem támogathatja azt a kormányhatalmat, melynek negligációja miatt volt kénytelen a genfi konferencián résztvenni. Hiába rója fel a „Politika” akár a németységnek, akár a magyarságnak az internacionális orientálódást, mert neki kell legjobban tudnia, hogy ép a belpolitikai viszonyok kényszerítették a kisebbségeket úgy az ellenzéki álláspontra, mint a panaszkodásra. *Amely percben kormányunk eleget tesz a szerződésekben vállalt kötelezettségeinek, elhallgatnak a panaszok, s megelégedettségeknek aligha adhatnak a kisebbségek egyéb megnyilatkozást, mint hálából a kormánytámogatást.*

— Sokkal érdekesebben kommentálja a genfi konferenciát a Somborska Recs sombori politikai lap, mely ugyancsak vezető cikkben

foglalkozik a kérdéssel. E cikkben az a passzus a legérdekesebb, mely elősneri, hogy bár alkotmányunkban le vannak fektetve mindazon kisebbségi jogok, melyeket s germain-i szerződés kötelezőknek előír az állam hatalmak részére, azonban e jogok a valóságban nincsenek a kisebbségeknek biztosítva. A. S. R. pszichológiai alapon fejtegeti ezt a helyzetet s a kisebbségek jogfosztottságának indokát abban látja, hogy a lelki harmonia a szlávság s a nemzetiségek között nem áliott elő természetesen az utóbbiak hibájából és elszigeteltségéből. Bennünket csak az érdekel itt, hogy szláv orgánum ismeri el jogfosztottságunkat. Ami azonban a pszichológiai okokat illeti, arra vonatkozólag legyen elegendő csak arra utalni, hogy a kisebbségek mind máig nem keresték elősmert sérelmeik orvoslását a határon túl, hanem belpolitikai fegyverekkel, hol kéréssel, hol könyörgéssel iparkodtak jogaikhoz jutni. Vajjon nem eléggé megbízható megnyilatkozása a kisebbségeknek ez a türelem? Nem je-

lent e a helyzettel való kibékülést és megalkuvást a kisebbségeknek máig tanusított passzív magatartása? Nem a szláv többség kényszerítette-e a kisebbségeket az internacionális jogsegély igénybe vételére azért, mert politikai küzdelmüknek az eddigiekben semmi eredménye sem volt?

— A ge fi konferenciának hatása nem fog mutatkozni azonnal. Az eddigiekben a kisebbségek a konferencián csak elvi kérdésekről tárgyaltak s csak elvi álláspontokat szegeztek le, melyek még nem adnak elegendő alapot a népek szövetségének, hogy rendet teremthessen. A továbbiakban a panaszok részletes felsorolásának és illetékes helyre juttatásának kell következnie. Ami eddig a kisebbségi konferencián történt, azt a jövőben praktikus is meg kell oldani. E megoldást célozza a nemzetiségi kisebbségeknek Genfben felállított állandó elnöki tanácsa s az ugyanott felállítandó állandó titkári hivatal.

Bulgária felveszi a harcot ha a görög csapatok folytatják az előnyomulást

Briand összehívta a Népszövetséget a bolgár-görög konfliktus ügyében

Genf, okt. 24. A népszövetség főtíkára tegnap a következő táviratot kapta a bolgár kormánytól: Tegnapi táviratom után azt hiszem kötelességem a népszövetségi tanács tudomására hozni, hogy a görög csapatok tegnap délután és az éjszaka folyamán folytatták az előnyomulásukat és tizenkét kilométer széles és tíz kilométer mély fronton bolgár területre hatoltak. A mi veszteségeink eddig három megölt katona, megsebesült hat katona és hét katona eltűnt. Petrics város lakószai közül, heten súlyosan megsebesültek. Ezt a várost, amely minden védelem nélkül áll a görög tűzérség lőtte. A bolgár kormány nevében megismétlem tegnapi kérésemet, kegyeskedjék a népszövetségi tanácsot összehívni — Kalfiv külügyminiszter. A főtíká ezt a táviratot tudomására hozta a népszövetségi tanács valamennyi tagjának.

Genf, okt. 24. Briand francia külügyminiszter, mint a népszövetségi tanács elnöke távirati uton közölte a bolgár és a görög kormánnyal, hogy a népszövetségi tanács külön ülészakra ül össze, hogy a görög-bolgár konfliktust rendezze.

Antant demars Athénban és Szófiában

Szófia, okt. 24. Mint számottevő helyen közlik, a francia és angol követ kormányuktól azt az utasítást kapták, hogy intézzenek demarsot Sófiában és Athénban az ellenségeskedés azonnali megszüntetése érdekében. Ebből az alkalomból rá kell mutatni arra, hogy Bulgária részéről ellenségeskedést nem fejtenek ki és hogy Bulgária görög csapatok áldozata. A bolgár csapatok volt határállomásaikról a kiadott parancs értelmében visszavonulnak, kizárólag abból a célból, hogy mindenemű bonyodalmat, vagy konfliktust elkerüljenek.

Szófia, okt. 24. Azok az athéni híresztelések, amelyek szerint bulgár osztagok a görög terület néhány pontját elfoglalták, légből kapott koholmányok. Egyetlen bolgár katona

sem lépte át a határt és a görög területet egy pillanatra sem sértették meg. A bolgárok benyomulására vonatkozó híresztelés csak ürügy, amelyet a görögök arra használnak fel, hogy eljárásukat igazolják. Letagadhatatlan tény, hogy a jelen pillanatban több, mint négyszáz négyzetkilométernyi bolgár terület tekintélyes tűzérséggel felszerelt görög gyalogság megszállása alatt áll.

A bolgár válaszjegyzék

Sófia, okt. 24. A sófiai görög ügyvivőnek átadták a bolgár válaszjegyzéket. A jegyzék elhárítja a felelősséget az incidens kitéréséért. A bolgár jegyzék felhívta a figyelmet arra, hogy tekintettel az incidensre vonatkozó felfogások ellentétes voltára, a bolgár kormány anket összehívását javasolja, amely javaslatot két ízben is megismételte és azt kérte, hogy mindkét részről adják ki a parancsot a tüzeles megszüntetésére.

Sajnos ezek a bolgár javaslatok válaszlatlanul maradtak és a bolgárok szándékával ellenkezően épp az történt, hogy tekintélyes számú görög csapatok átlépték a határt és harminckét kilométer szélességben és tizenkét kilométer mélységben megszállták a bolgár területet. A bolgároknak, a nemzetek szövetsége tagállamának köztudomás szerint *leszerelt területére tűzérségi tevékenységgel és repülőgépekkel támogatott gyalogság nyomult be és tüzelt a védtelen lakószagra. Erre a helyzetre való tekintettel a bolgár kormány kénytelen a népszövetség tanácsához fordulni és a tíz és tizenegyedik cikkely értelmében arra kérni a tanácsot, hogy azonnal üljön össze és hozza meg tiltakozó határozatát. A jegyzék a kormány sajnálatát fejezi ki, hogy nem tud Görögországgal közvetlen megbeszélést folytatni és Bulgária óhajának ad kifejezést, hogy a nemzetek szövetsége határozatát várják meg.*

Sófia, okt. 24. Megbízható forrásból eredő hírek szerint Szalonikiból nagy egységeket indítottak utba a bolgár határ felé. Ugyálszik

JUGOSZLÁVIA SEMLEGES MARAD

A király Beogradba érkezett

a görögöknek az a szándékuk, hogy a támadást egyre nagyobb arányokban intézzék. Mint-hogy a hellén csapatok folytatják az előnyomulást és a bolgár osztagok szüntelen vonulnak vissza, a közvélemény nyugalmát, — amely eddig hidegvérrel szemlélte a határmenti eseményeket — nagy izgalom váltotta fel. A bolgár lakosság elé az a kérdés mered, meddig akarják vinni a görögök a dolgot és hogy meddig folytatják a bolgár katonák a visszavonulást a kiadott parancs értelmében. Annyi bizonyos, hogy ha a görögök nem hajlandók megállni előnyomulásukban, a bolgár hadsereg, ha csekélyszámú és hiányosan felszerelt is, nem fogja tovább tétlenül nézni a hazai földön elkövetett erőszakoskodást és védelembe megy át.

Szofia, okt. 24. A Délbácska különtudósítójának távirata: A Swetiwracsból Petricsbe való átkelés incidens nélkül ment végbe. Az országutakon a vidék számos városának és falujának lakossága menekül. Marinopol irányából időnként élénk gyalogsági tűz hallatszik 10—15 kilométeres távolságból. Petrics városában nagy a riadalom. A hatóságok erélyes felszólítása ellenére a lakosság mindenáron el akar menekülni a városból. A népfelkelést mozgósították elégséges fegyver azonban nem áll rendelkezésre. Petrics város polgármesterének nyilatkozata szerint a demirkapui incidensért a görögöket terheli a felelősség. Eszerint október 19-én a demirkapui őrsön néhány bolgár katona állott a szabadban. Az alantabb fekvő görög őrs egyik katonája rálőtt a bolgár őrszemre, aki visszalőtt és megölte a görög katonát. A bolgár őrház azonnal megtámadták és kézigránáttal részben szétrombolták. A bolgár határőrs parancsnoka hiába igyekezett találkozni görög kollégájával, akinek azt akarta ajánlani, hogy az ügy megvizsgálására állapodjanak meg az idő és hely tekintetében, a találkozás színhelyéül a kalecsifliki főútsót ajánlván fel. A görögök nem adtak választ, illetőleg kitérő választ adtak elhúzával a dolgot és az így nyert időt arra használták fel, hogy csapatokat szállítsanak a porogi vasútállomásra. A görög határ mögött az incidens kitörése óta igen intenzív csapatmozdulatok észlelhetők. Napközben Petrics városára és környékére 22-én számos lövedék hullott, az azonban sem anyagi kárt nem okozott, sem emberélet áldozatot nem követelt. A görögök számos határőrsöt feldúltak és a Petrics közelében levő Rajdak faluig nyomultak előre. Estefelé a Petrics közelében operáló osztagok a környező magaslatokra vonultak vissza. A petricsi polgármester bevallása szerint a Demirkapu és Petrovó között negyven kilométeres szakaszon egy hadosztály görög csapat van, még pedig két ezred Petrics és Petrovó között és egy ezred Petrics-től délre a balasica hegytömbön. A határincidens alkalmával nyolc bolgár katona esett el és tizenöt sebesült meg. Egy népfelkelő meghalt, kettő megsebesült. 22-én egy görög repülőgép repült el Navrokov város felett, azonban bombát nem vetett. Petrics polgármestere el van szánva a védelemre, bármilyen gyenge haderő felett rendelkezik is. A görögök kezén jelenleg Marinopol, Dolno, Stancsevo és Csusuligó falvak vannak. A görög haderőt két tábori tüzéruddal és két tizcentiméteres tarakkal felszerelt két ezredre becsülik. Petricstől délre a görögök visszavonulnak, de csak azért, hogy harcászati helyzetüket megjavítsák. Piperica falut a bolgárok visszafoglalták. Három nap óta a bolgár arcvonalat tüzérség nélkül tartják, csupán ma érkezett meg két darab hétciméteres hegyi ágyújuk.

A görögök nyolc kilométer mélységben nyomultak a bolgár területre. A marekstinovói bolgár állás görög tüzérségi tűz alatt áll. Azért a tüzelés már nem oly heves, mint az első nap volt. Az általános benyomás az hogy a görögök nem fogják megkísérelni a tulságos nagy távolságra való előnyomulást. A lakosság közt rendkívül nagy az izgalom, a menekültek között siralmas jelenetek játszódnak le.

T. I.
Szofia, okt. 24. A határról visszavonult bolgár katonák előadása szerint a görög katonák feldúlták a balkán háború alatt elesett bolgár katonák és tisztak sírjait, akik a Belacsica hegyen voltak eltemetve.

rokkanttörvény a parlament előtt — Az angol követ a külügyminiszteriumban

Belgrádból jelentik: Öfelsége tegnap délután négyen háromkor Topoiáról Beogradba érkezett Hadzsics tábornok kíséretében. A tőp-csideri pályaudvaron Radojevics közoktatásügyi Maximovics Bozsa belügyminiszter és néhány képviselő fogadták a királyt, aki a pályaudvarról a konakba hajtatott.

Mária királyné, aki pénteken utazott el Bukarestből a mai nap folyamán szintén Beogradba érkezik.

A király tegnap délután hat órákor kihallgatáson fogadta Rádics Szeptánt. A horvát paraszt párt vezére fél órát volt a király dolgozószobájában, az audiencia befejeztével azonban nem akart nyilatkozni annak lefolyásáról.

Rádics tegnap este Zagrebba utazott, ahol 2—3 napig fogtartózkodni, ezután pedig visszatér Beogradba.

Tegnap az angol követ felkereste Markovics Jovant, a külügyminiszter helyettesét és érdeklődött nála, hogy milyen álláspontot foglal el a kormány a görög-bolgár konfliktusban.

A külügyminiszter helyettese kijelentette, hogy az SHS királyság megőrzi semlegességét és megvárja a nagyhatalmak határozatát.

A parlament ülése

A parlament tegnapi ülését délelőtt tíz órákor nyitotta meg Szubotics Nikola elnök.

A szkupstina a rokkant törvényt kezdte tárgyalni. Szimonovics népjóléti miniszter hosszabb beszédben ismerteti a rokkant kérdést, amelyet eddig csak rendeletekkel intéztek, de most törvény gondoskodik a háborus rokkantak helyzetének javításáról.

Behmen Sefkija, a muzulmán párt előadója kifogásolta a törvény egyes intézkedéseit és ezért ellene fog szavazni.

Behmen beszéde alatt Sibenik veszi át az elnökséget, de miután Kremzsár a szlovén néppárt előadója nincs jelen az ülésen, azt be-rekesztette.

Vörös álarcban és revolverrel

támadott egy ismeretlen a sentai rabbira

Szentai tudósítónk jelenti: A Tisa-mentiz várost nagy izgalomban tartja olyan esemény, amilyen még nem fordult elő Senta történetében. Pénteken este fél hét órákor az istentisztelet befejezése után lakására ment Lebovics Mór a sentai orthodox zsidó hitközség rabbija. Családja már, várta a vacsorával és a rabbi megérkezése után mindnyájan asztalhoz ültek. Egyszerre felpattant a szoba ajtaja és azon egy gumiköpenyes, vöröslárcos egyén lépett be, kezében revolverrel.

Néma kézmozdulattal kiharancsolta a szo-

bából a rabbi családját, akik sikongva menekültek ki úgy hogy a rabbi és a vörös álarcos egyedül maradtak. A rabbi erre zsidóul kérdezte az álarcostól, hogy mit akar, aki erre zsebetette a revolvert és szónéklül kiment a szobából.

A rabbi azonnal megtette a feljelentést a rendőrségen és egyuttal pontos személyleírást adott a támadóról. A sentai rendőrség ennek alapján megindította a nyomozást és már nyomában van az álarcos támadónak.

A fakereskedőket kitelepítik

Az államtanács megsemmisítette a belügyminiszterium határozatát, amely a fakereskedőknek kedvezett

A kibővített városi tanács és a fakereskedők között évek óta folyik a harc a fatelepeknek a város periferiáira való kihelyezése miatt. A kibővített városi tanács közgyűlése 1923-ban határozatot fogadott el, hogy 1925. december 31-ig az összes fatelepeknek ki kell költözködniök a Duna mellé, illetőleg a Temerini ut végére. A fatelep tulajdonosok a belügyminiszteriumhoz felebbeztek a kibővített tanács határozata ellen és azt kérték, hogy 1927. év végéig maradhassanak mai helyeiken. A belügyminiszterium helyt is adott a fakereskedők

felebbezésének és megsemmisítette a kibővített tanács határozatát. A közgyűlés azonban nem nyugodott bele a belügyminiszterium határozatába, hanem panasszal élt ez ellen az államtanáchoz.

Az államtanács tegnap értesítette a városi tanácsot, hogy megsemmisítette a belügyminiszterium másodfoku döntését és így a kibővített tanács határozata jogerőssé vált. Az államtanács határozata következtében a fakereskedőknek ez év végéig el kell hagyniok mai telepeiket és a város külső részén kijelölt helyeket elfoglalni

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy e hó 17-én Ljubljanska (Szent István) ulica 7. szám alatt

hentes- és mészárosáru

üzletet nyitottam, ahol mindennemű friss, jó és olcsó hentes- és mészárosáruval szolgálhatok. Kérem a n. é. közönség szives támogatását.

Teljes tisztelettel

Mihajlovits Miklós, hentes és mészáros

2040—1—3

Ablakok és egyfogatu lószerszám

eladó Zrinyi-utca 71. szám alatt.

(x) Tűzifa, szén, koksx legolcsóbb Keller fatelepén, Strand ut. Telefon 417.

(x) Tűzifát, kokszt, kőszentet mielőtt beszerez, tekintse meg Krajačević fatelepét. Telefon 165.

1528

ODEON! - Október hó 25-én! - ODEON!

Habsburgház tragédiája

APOLLÓ! - Október hó 26-27! - APOLLÓ!

Emil Jannings hires mesterműve

az utolsó ember

Küldje be előfizetését!!

Tisztelettel felkérjük a vidéki, hátra ékban levő előfizetőinket és viszontelárúsítóinkat, hogy az egyidejűleg megküldött felszólításunkon jelzett összeget torduló postával utalványozni sziveskedjenek, nehogy a lap további küldését kénytelenek legyünk beszüntetni. Teljes tisztelettel

„Délbácska“ kiadóhivatala.

Szerkesztésért felel: TOMÁN SÁNDOR
Kiadó: „DÉLBÁCSKA“ lapkiadóvállalat

IDEGENFORGALOM és UTAZÁS

A „Délbácska” teljesen díjtalanul ad mindennemű felvilágosítást

Tekintettel arra, hogy már ismételtől több helyről azzal a kíváncsisággal fordultak a „Délbácskához” olvasóink, hogy az utazásra, vízumbeszerzésre, utlevél ügyre és más az utazással kapcsolatban levő ügyekre felvilágosítással szolgáljunk s mindezt ideig lapunk keretein belül nem volt alkalmunk a sok kérdezősködésre válaszolni, a mai naptól kezdve állandó idegenforgalmi és utazási rovatot nyitunk.

Rovatunkban foglalkozunk az utlevél beszerzésnek összes előfeltételeivel, vízumbeszerzésnek, azok árai és ezen beutazási engedélyek előírásaival, pontosan precizizozva, hogy kik kapnak beutazási engedélyt külföldi államokba és milyen módon kaphatnak beutazási és tartózkodási engedélyt a külföldiek. Továbbá felvilágosítással szolgálunk mindennemű deviza és valuta előírásokról a külföldre utazók részére. Utifelvilágosításokat adunk az utazó közönségnek az árak, csatlakozások és hálókocsok igénybevétele tekintetében. Ajánlunk szállodákat, penziókat az összes bel- és külföldi városokban és fürdőhelyeken. Ugyancsak felvilágosításokat adunk hajó és repülőgép járatokról, valamint a bel- és külföldi mintavárosokról is. A bel- és külföldi fürdőhelyekről részletes információkat adunk az árak megjelölésével.

Megjegyezzük, hogy minden levélbeli kérdésre teljesen díjtalanul válaszolunk ebben a rovatban s csak olyan levelekhez kérünk válaszbélyeget mellékelni, amikor a fél levélben kívánja az információt.

Minden egyes kérdésre azonnal felelünk, s erre a célra egy kiváló szakember közreműködését biztosítottuk, aki a legpontosabb és legrészletesebb válaszokkal és információkkal fog szolgálni olvasóközönségünknek.

A „Délbácska” egyedül vállalkozik az összes vajdasági lapok között erre a költséges, de informatív munkára s egyetlen célunk, hogy olvasóink és barátaink teljesen díjtalanul jussanak a kívánt felvilágosításokhoz.

Mindennemű felvilágosításért egyszerű levelezőlapon is a „Délbácska” szerkesztőségéhez, Novisad, Wagner palota, kell fordulni. Megjegyezzük azonban, hogy a novisadi felek is kizárólag írásban, tehát sem szóbelileg sem pedig telefon útján kaphatnak felvilágosítást.

Miből él Károlyi Mihály?

Károlyi Mihály pere egy budapesti újságíró ellen

Budapest, október 24. A büntető törvény-szék ma tárgyalta Boross László újságírónak rágalmozási perét, amelyet gróf Károlyi Mihály megbízásából indítottak meg ellene. Boross ugyanis a Nyolcórás Újság egyik számában azzal vádolta meg Károlyi Mihályt, hogy propaganda pénzből vígan él és nagyban költenek külföldön. A tárgyalás a déli órákban kezdődött meg a bíróságon. A tárgyaláson a hírlapíró feljárnotta az egész cikkre vonatkozó bizonyítást. Arra, hogy Károlyi léha életmódot folytat tanuként jelenti be Szapáry László grófot, Tahy László angórai követet, Villányi követet s másokat. Arra vonatkozólag, hogy Károlyi párisi lapja a „Köztársaság” pályázik az emigráció filléreire és a francia nép támogatására, ugyszintén, hogy valamennyi cikke nemzetgyalázást foglal magában, erre vonatkozólag a cikkeket kíván bizonyítani. Bizonyítani kívánja Károlyi legközelebbi hozzátartozóival, hogy Károlyi Mihály hazulról anyagi segítséget nem kap, ha tehát léha és költenek életmódot folytat, ezt csak az emigráció és a kisantant pénzből teheti. A magyar követeket diplomáciai uton kéri kihallgatni. Károlyi jogi képviselője a külföldi tanúk kihallgatásának

mellőzését kéri, miután ez hosszadalmas eljárás volna, egyébként a bizonyításhoz hozzájárul. A bíróság ezután elrendelte a valódiság

bizonyítását arra vonatkozóan, hogy Károlyi Mihály az emigráció pénzből költenek és léha életmódot folytat.

EGY VILÁGHIRŰ MUZSIKUS CENTENNARIUMA

A százéves Strauss János

A keringő király születésének 100 éves évfordulóját ünnepli az egész kulturvilág Novisadon is megünneplik a Strauss centennáriumot — Hogyan fedezték fel a „Kék Duna” keringőt? — Érdekes visszaemlékezések Strauss Jánosra

A mai napon lett száz esztendeje, hogy a „keringő király”, az első igazi bécsi operett megteremtője megszületett. Atyja maga is híres muzsikus volt, aki a régi császári udvarokat gyönyörködtetett zenekarával és aki a „Hofballmusik-direktor” büszke nevét viselte. Fia Strauss János 1825. október 25-én született Bécsben s már gyermekkorában szívta magába a bécsies dallamokat. Lannernek és édesatyjának, idősebb Strauss Jánosnak a muzsikáján nevelkedett s jó ideig maga is csak tánczenét komponált. Még jóformán ki sem nőtt a gyermekkorából, amikor már zenekart szervezett, amellyel saját műveit népszerűsítette és jelentős sikereket aratott. Igazi népszerűsége és nagyarányú zenei fejlődése azonban édesatyjának a halála után kezdődött. Akkor lépett a már világhírű Strauss zenekar élére, amellyel csaknem az egész művelt világot bejárta. Táncdarabjait, különösen a híres Kék-Duna keringőt (An der schönen blauen Donau) az egész világon játszották.

A táncdarabok komponálása és dirigálása

azonban nem elégitette ki Strauss János becsvágyát. Többre törekedett. Az operett felé fordult, amely akkor érte el első virágzása tetőpontját. Tetremészetesen akkoriban még csak francia zeneszerzők domináltak az egész vonalon a teret s a más nemzeibeli kísérletezése csak az ő nyomdokaikon haladt. Strauss János szerencsés kézzel vegyítette már első színpadi műveiben a francia operett kis formáit a német vígopera szélesebb lélekzetű számaival, amelyeket azonban könnyebb tartalommal töltött ki.

Strauss műveivel kezdődött meg tulajdonképpen a bécsi operett népszerűségének a korszaka s ő teremtette meg azt a műfajt, amely hosszú évtizedeken át uralkodott az európai színpadokon.

Számos színpadi műve között leghíresebbek a „Denevér”, „A királynő csipkendorója”, „Egy éj Veicencében” és a „Cigánybáró”. Kifogyhatatlan dallaminvenciója és alapos zenei tudása minden művében megnyilvánult s ez volt az oka, hogy szerzeményeit a

nagyközönség, de a képzett és kényesebb ízlésű zenészgárda is élvezettel hallgatta. Legragyogóbb alkotása, a „Denevér” már az opera színpadokra vonult be s mint klasszikus operett hirdeti néhány társaival együtt Strauss János dicsőségét. Strauss működésével kezdődik és zárul a bécsi operett első diadalmas korszaka. Strauss 1899-ben halt meg, de híre és neve fenmarad műveiben, amíg csak a zenei széppért lelkesedni tudnak az emberek.

Hogyan fedezték fel a Kék-Duna keringőt?

Amikor a „Denevért” 1884 április 5-én először adták elő a bécsi Theater an der Wien színpadán, a közönség meglehetősen hűvösséggel fogadta a remek zenéjű operettet. Néhány hónappal később azonban a berlini operettszínpadon olyan óriási sikerrel került színre, hogy Bécs azonnal revidiálta állásfoglalását és amikor az operett megint visszakerült Bécsbe, egy csapásra hódította meg a bécsi közönséget. Ugyanígyen sorsban részesült a „Kék-Duna” keringő is.

A halhatatlan kompozíciót legelőször a bécsi férfienekkar adta elő, de a szövege olyan ügyetlenül volt összeállítva, hogy a szövege miatt megbukott a kompozíció. A bécsiek ugyanis nevelésüknek találták a szöveg refinéját, amely a „Kék” Dunáról szól, mert a Duna tudvalevőleg sehol sem kék, inkább szürke, zavaros és piszkos. A bécsi spieszburgerek rettenetesen fel voltak háborodva emiatt és egyszerűen lehurrogták a nagyszerű keringőt.

Strauss János erre úgy változtatott a dologon, hogy a kompozíciót zenekari letétben szöveg nélkül adatta elő, nem is Bécsben, hanem Párisban. Az 1867-iki párisi világkiállítás keretében a leipzig művészzenekar élén Strauss János személyesen dirigálta a keringőt, amely tomboló sikert ért el. A párisiak el voltak ragadtatva s valóságos királyi ünneplésben részesítették a kitűnő zeneszerzőt. A párisi „Figaro” vezércikkben foglalkozott a nagy művészi eseménnyel s Strauss egy csapásra a leghíresebb és legnépszerűbb ember lett Párisban. Amikor később Londonban is tomboló

4
tetszéssel fogadták a „Kék-Duna” keringőt, Strauss világhíre meg volt alapozva. Nagy diadallal tért vissza szülővárosába s most már a bécsi közönség is kegyeibe fogadta a mestert, aki azután szebbnél-szebb zeneművekkel ajándékozta meg a művelt világot.

Bécs városa remek szoborral és emléktáblákkal örökítette meg nagy fia emlékezetét; a mai évforduló alkalmával pedig Bécs egész társadalmá készül megünnepelni Strauss János centennáriumát.

Novisadon is megünnepelik a Strauss-évfordulót

A novisadi zenebarátok is ünnepélyes kezek között fogják megünnepelni Strauss János születésének százéves évfordulóját.

Kedden, október 27-én este fél kilenc órakor a Wagner étteremben nagyszabású Strauss emlékestét rendeznek, amelyen Ember Dezső karmester vezetésével a zenekar Strauss műveiből fog hangversenyezni. A koncert-program a következő:

1. „Frühlingsstimmen” keringő.
2. Egyveleg az összes Strauss operetekből.
3. „Művészet” keringő.
4. Fantázia a „Cigánybáró” című operetből.
5. „Kék-Duna” nagy keringő.
6. Ariák a „Denevér” című operetből.
7. „Bécsi vér” keringő.
8. „Morgenblätter” keringő.

Az emlékest iránt óriási érdeklődés nyilvánul, asztalok már csak mérsékelt számban állnak rendelkezésre. A még fennmaradt helyekre csak hétfőig fogadnak el előjegyzéseket

Kötelesség adni!

A vajdasági magyar lapok hasábjait irak arról, hogy milyen veszély fenyegeti a jugoszláviai magyarságot, mert nincs utánpótlás a tanítói és tanári karban. Nagyon kevesen vannak akik megszivelték ezeket a szavakat. Tanítói pályára alig megy valaki, tanári pályára pedig egyetlen-egy magyar ifju ment. Miután azonban teljesen szegény és magyar diák nem kap ösztöndíjat, tanulmányait csak akkor tudja folytatni, ha a magyar társadalom segítségére megy.

Ezért a Délbácska olvasóihoz fordulunk, tegyék lehetővé annak a szegénysorsú, de eminens magyar diáknak, hogy tanári pályára menjen, és támogassák anyagilag. Az adományokat kérjük a Délbácska szerkesztősége címére küldeni és mi azt továbbítani fogjuk.

Leégett a szekszárdi templom

Szekszárd, október 24. Ma délelőtt fél-tizenegy órakor kigyulladt a belvárosban levő római katolikus templom tornya. Háromnegyed tizenegy óra tájban a tűzoltók összegyűltek, amikor azonban a tolólétrát kivontatták, a helyszínen kiderült, hogy az nem ér fel a templom tetejére, mégkevésbé a toronyig, úgyhogy a kivonult tűzoltóság tehetetlenül volt kénytelen nézni, miként válik a torony teteje a tűz martalékává. Időközben azonban a telefon riadóra megérkeztek a szomszédos Tolna, Ócsény és Decs községek tűzoltóságai a helyzeti tűzrészeggel együtt parkodtak a tüzet legalább lokalizálni és különösen a szomszédos épületeket, a plébániát, a takarékpénztár épületét, a városházát, a tolnamegyei vármegyeházát, valamint a törvényszék és királyi ügyészség palotáját megmenteni a tüztől és ezeknek a tetejét bő vizugarakkal árasztották el. Közben kiégett a torony faváza, mire a torony vassisakja óriási robajjal lezuhant a templom előtti térre, ahol akkor már a csendőrség vont kordont, úgyhogy emberéletben nem esett kár. Csakhamar áterjedt a tűz a templom tetőzetére is, de a tűzoltóság a létrák rövidsége miatt még ekkor sem tudott beavatkozni. A mintegy 50-60 méter hosszú templomtetőzet egész hosszában lángokban állott és a lángok több méter magasságra csaptak fel, a tűz borzalmas látványt nyújtott. Egynegyed három óra tájban kiégett a tetőszerkezet faalkatrésze is mire a templom

tetőzete is beomlott és rázuhant a templom vázára. A kőtetőzetnek azonban nem történt baja, és remélik, hogy ez végleg megakadályozza a tűznek a templom belsejébe való átharapozását. A templom vázát a tetőzet izzó és füstölő zsarátokai borítják. A tűz okára vonatkozólag az a gyanu merül fel, hogy a templomba nemrég bevezetett villanyvilágítás

vezetékének rövidzárlata okozta a tüzet, a vizsgálat azonban csakhamar megállapította, hogy ez a gyanu alaptalan, mert a vezeték összes ólombiztosítékai sértetlenek. Valószínű, hogy a tüzet a harangozó gyerekek vigyázatlansága okozta, akik ott alighanem néhány cigarettát véget dobtak el, amitől a toronyban összegyűlt szemét tüzet fogott.

EREMICS VOLT TEMERINI JEGYZŐ BŰNLAJSTROMA

A temerini közigazgatási dzsungel rövidesen a bíróság elé kerül

A községi jegyző és pénzügyminiszteri inspektor zsaroló hadjárata — Eremicsnek kis összegekre is szüksége volt — Tettelegesen inzultustól sem riadt vissza a jegyző — A többi bűnös

Eremics Jovának a hírhedt temerini jegyző bűnperét október 20-án kellett volna tárgyalnia a noviszádi büntetőtörvényszéknek, miután azonban a második vádlott Teodorovics Jovan pénzügyminiszteri inspektor orvosi bizonyítványt küldött, hogy vakbélgyulladásban megbetegedett és így nem mehet el a tárgyalásra, a törvényszék elhalasztotta a tárgyalást. A nagy érdeklődéssel várt bűnper, amely világosságot fog deríteni arra a közigazgatási dzsungelre, amely Temerinben volt Eremics Jovan jegyzősége idején, november hó elején fogja tárgyalni a noviszádi törvényszék.

Eremics Jovának segítőitársai is voltak Temerinben, ilyen volt elsősorban Teodorovics Jovan volt pénzügyminiszteri inspektor, kettőjükön kívül még három temerini polgárt vádol az ügyészség: Kovács Ferenc jelenlegi és volt községi bírót, Kovács Gáspárt és Ikotin Józsefet.

A jegyző és adóbizottság elnöke szövetséget kötnek.

Eremics Jovan 1921. májusában megegyezett Teodorovics Jovánal, aki akkoriban az adóbizottság elnöke volt, hogy megszarolnak néhány temerini polgárt, azon a címen, hogy nem fogják tulságosan megadóztatni őket, ha nekik adnak néhány ezer koronát. Bernhard Nándortól, Ferro Ádámától, Grisza Andrásától, Kalmár Jánostól és Dietrich Ádámától egyenként 10.000 koronát, Heinrich Antaltól pedig 30.000 koronát kértek. Kovács Ferenc községi bírót is elküldték a kiszemelt temerini polgárokhoz, hogy ez beszélje rá őket a kért összeg kifizetésére. Kovács Ferenc ezt meg is tette.

Eremics Jován többi bűnei

Eremics Jován minden alkalmat megragadott arra, hogy a temerini magyarokból egy kis pénzt sajtoljon ki. Így 10.000 koronát kért Schemerer Józseftől, aminek ellenében

megígérte, hogy felére fogja leszállítani hadiadóját. Horváth Antaltól 18.000, Radicski Jánostól 6.000. Varga Páltól 18.000, Papp Pétertől 6.000. Varga Istvántól pedig 12.000, koronát követelt. Varga István és Badicski János ki is fizették a követelt pénzt, mert be nem jelentett üstön főztek pálinkát. Adám Andrásról 8.600 koronát követelt és kapott olyan munka elvégzésére, amit hivatalból is el kellett volna végeznie. Kisebb összegekkel is megelégedett azonban a jegyző ur, így Graf Józseftől csak 500 koronát kért azért, hogy ne kelljen 2.600, korona hadinyereség adót fizetnie.

Kovács Gáspártól 59 liter bort fogadott el amit ez Kovács Ferenc felszólítására adott a jegyzőnek, hogy vendéglős kevesebb adót fizessen.

Másodszor 1921. október 7-én azonban már nem akarta Kovács Gáspár azt a 375 dinárt megadni a jegyzőnek, amit az azon a címen akart kizsarolni, hogy hazaárulás miatt feljelenti hanem adja meg a kért pénzt. Kovács Gáspár feljelentette az esetet a noviszádi főszolgabírószágon és így megmenekült Eremics meghiusult zsarolási kísérleteinek esetleges kellemetlen következményeitől.

A jegyző a tettelegességtől sem riadt vissza és egy ízben Dietrich Adám malomtulajdonost könnyebben megsebesítette, amért most szintén felelnie kell majd.

Kovács Gáspárt is vádolja az ügyészség még pedig azért, mert rátámadt Inotai János községi tisztviselőre, hogy miért tette le mint magyar ember a tisztviselői esküt.

Ikotin József ellen az vád, hogy mint községi esküdt 500 kg. tengerit követelt Marvos Mártontól a szegények részére, bár Marvosnak csak 260 kg.-ot kellett volna beszállítani és a 140 kg.-ot a maga céljaira használta.

A november elején megtartandó tárgyaláson 29 tanu fog világosságot deríteni Eremics sötét temerini multjára.

376 milliárd dollárba került a világháború

Csaknem 65 millió ember harcolt — 7 és fél millió ember esett el

Az Egyesült Államok statisztikai hivatala a napokban rendkívül érdekes számadatokat bocsátott közre arra vonatkozólag, hogy a világháború 1914-től 1918-ig milyen anyagi és véráldozatokat követelt. A statisztika szerint a négy évig tartott világháború a háboruszkodó hatalmakkal nem kevesebb, mint 376 milliárd dollárba került. — Az antant és a központi hatalmak együttvéve 64,779.620 embert mozgósítottak, ebből a központi hatalmak 22,885.810 embert küldtek a háborúba. A mozgósított katonák számaránya a hadviselő államok között a következőképpen oszlik meg:

Oroszország	12,000,000
Németország	11,000,000
Anglia	8,905,467
Franciaország	8,410,000
Ausztria-Magyarország	7,800,000
Olaszország	5,615,000
Egyesült-Államok	4,800,000
Törökország	2,850,000
Bulgária	1,200,000
Szerbia	780,000
Belgium	267,000
Görögország	230,000

Portugália	100,000
Montenegró	50,000

A számarányok a kritikus időben, amikor is Oroszország megkötötte a különbékét, természetesen változtak.

A kimutatás szerint az összes halottak és sebesültek száma 29,571.530. A harcoló katonák számához viszonyítva a legtöbb halottja és sebesültje a románoknak volt, akiknek százalékban kifejezve több, mint 45 százalék veszteségük volt. A németek halottak 17 százalékot sebesültekben pedig 38,2 százalékot vesztek.

A halottak száma az egyes nemzetek között a következőképp oszlik fel:

Németország	1,773,000
Oroszország	1,703,000
Franciaország	1,357,000
Ausztria-Magyarország	1,200,000
Anglia	908,371
Olaszország	650,000
Amerika	50,280

A halottak száma összesen 7 millió 641 ezer 751.

HIREK

Nem tudom

mit vakarnak megint ezek a tománok, állandóan piszkálják a magyar pépet, pedig a kisebbségek amugyis is krémes sorsban részesülnek. Már akkor is rühbe gurultam, amikor a jegyző parancsára földnek kellett látni a péket s még csak az volt a szerencse, hogy Bajmók község jegyzője jelöztette a bajmoki Iparosok és kereskedők Bőréit és hogy december közepén megvakul a vajdasági egyesületek központja. Az ellenzék bőrében különben feltűnt, hogy a kormánypártok nem havaznak egységes pístával, hanem a vadikálisok és vadicsék kiűn tisztára szavaztak. A havazás egy óra rosszat tartott és háromnegyed vizkor hirdették ki az eredményt. Nasics Pikola miniszterelnök nem vett részt a radikális kárt even biharos ölésén, amiről csak este hámoztak be neki, Rasics amikor meghallotta a történeteket azonnal elkérte azon képviselők képsorát, akik ellenzékieskedtek. A párt ülése után a szkupstina ülnöki szobájában a pártok vezetői összejöttek, hogy gőzös listát állítsanak a pénzügyi bizottság megválasztása alkalmával. Az ülésen foglalkoztak az állami szemvevőségről szóló örvénnyel, amely szabályozza az árlejtések és érverések bögyét. Miután ez a törvény nem télel meg a városok érdekeinek és pins őzhangban a gyárosok őszormányzatával megbizták a számtévőket, hogy dolgozzanak ki a törvény megváltoztatására vonatkozó havaslatot, amit a városok követsége eljuttat a készünnepélyre. Délben őzös ebéd volt a Heher Fajó étteremben. Vigyázzunk héberen az államalkotó elemek tradícióira, mert a Kunkollégium egyik termét a város hüledező jelenlevő deformátus templomának pótlására átengedték a helyi egyházközségnek, amely azóta is ebben a veremben tartotta istentiszteleteit. Azt mondják, hogy nem szilárd a föld férge, de én azt mondom, hogy igenis Ahmed Nogunak volt igaza, amikor kijelentette, hogy a képvándorlás sem volt olyan rettenetes, mint a párosközi férközés Novisad vándordíjért. Végül arról kell értesítenem nyájas olvasóimat, hogy a noviszadi bőrvényszék elrendelte a ködöt Kurcink Illésné temerini vereskendő ellen. Lövetések bejelentésének tatárideje 1926. január 13.

Ha nyájas olvasóim netán sajtóhibákat jeleztek volna feljenti értekezésemben, sziveskedjenek erről vladéktalanul értesíteni, hogy a hibákat azonnal gőzölhessem a redőkkel.

K. A.

1925. Október 25. Vasárnap

Római katolikus: Krizs. Dár. Protestáns: Blanka. Görög keleti: Próbusz. A nap kel 6 óra 33 perckor, nyugszik 4 órakor 54 perckor. A hold kel 8 óra 3 perckor, nyugszik 11 óra 16 perckor. Nemzeti Színház: d. u. 3 órakor: A testőr. Este 8 órakor: Csárdáskirálynő. Apolló mozi: Carmelita. Odeon: A Habsburg ház tragédiája. D. e. 10 órakor: A tőzsde ankétje a határidő üzletkötések tárgyában. Délben 1 órakor: A tőzsde bankettje a Wágner étterem felső helyiségeiben. Labdarugás: D. u. 3 órakor OSKV—Radnicski a Karagyorgye pályán.

1925. Október 26. Hétfő

Római katolikus: Dömötör. Protestáns Dömötör. Görög keleti: Krampusz. A nap kel reggel 6 óra 34 perckor, nyugszik 4 óra 52 perckor. A hold kel 2 óra 41 perckor, nyugszik —. Nemzeti Színház: A gésák. Apolló mozi: Az utolsó ember.

Időjárás: (A petrovaradini katonai meteorológiai állomás jelentése). Az erős légnyomás erősödik, de Kelet felé távolodk, a depresszió némileg kiszélesedett és Észak felé terjedt. Erősebb szelek sehol nincsenek, a felhőzet egész Európára áterjedt,

csak Görögországban derült, Európában sok esapadék volt, különösen Skandinávia és országunk körül. A hőmérséklet az Aegei tengertől északra esett, másutt emelkedett.

Jóslat: Országunkban változó és enyhe marad az idő. A szelek gyengék és déli irányuak. A felhőzet általános, helyenkénti derült idővel. Eső inkább nyugaton lesz, legtöbb a tengerparton. A hőmérséklet nem fog jelentékenyen változni.

— Uj igazgatótanító Bácsföldváron.

Miután a bácsföldvári tanítótestület állandó panaszokkal illette az eddigi igazgató működését, okt. 21-én megjelent a községben a becei tanfelügyelő, aki a testület egyhangulag megnyilvánult óhajára Lákovics József tanítót nevezte ki igazgatónak.

— A beogradi lövészegyesület jubileuma. A beogradi céllövészegyesület ma üli meg fennállásának hatvanadik évfordulóját. Az ünnepség tegnap délelőtt kezdődött gyászistentisztelettel az elhunyt lövészek emlékére délután pedig megkezdődött a céllövészversenyt.

— A büntető törvénykönyv és novella magyarazattal és joggyakorlattal. Dr. Jócics Milorád főállamügyész értesíti az érdeklődőket, hogy műve: „A büntetőtörvénykönyv és novella magyarazattal és joggyakorlattal”, (ára előfizetésben 100 dinár) felmerült nehézségek miatt csak az év végével fog megjelenhetni.

— Az osijekki kiállítás nagyszerű anyagi és erkölcsi eredménnyel zárult. Mint értesülünk, a kiállítás vezetősége olyan kuláns magatartást tanúsított a kiállítókkal szemben, hogy a helypénzekért befolyó összegeket az összes kiállítóknak visszaszámraztatta. A rendezőség a legnagyobb előzékenységgel honorálta a kiállítók összes kívánságait s csak tapintatos és nagyszerű szervező munkájuknak tudható be, hogy az osijekki kiállításon nemcsak a vezetőség, hanem a kiállítók is minden tekintetben meg voltak elégedve. A noviszadi kiállítók között különösen Erdélyán Nikola temerini uti kocsi-gyáros saját készítményű diszhintói keltettek nagy feltűnést. Különösen egy gyönyörű virág-vázás, golyós csapágyu tengelyekkel ellátott autószerű, celuloíddal bezárható eső és vihar-ellenes kocsija nyerte meg a közönség és a szakértők tetszését. A kiállítási zsűri nagy arannyal és díszoklevéllel tüntette ki a kiváló kocsi-gyárost, aki egyedül kapta az összes noviszadi kiállítók között a nagy kitüntetést.

— Dr. Szilasi László vese-, hólyag-, hugycső-betegeknek rendel d. e. 9—11., d. u. 3—6. Jevrejska ul. 4. alatt, I. emelet.

— Szabászati tanfolyam. Az Ipar és Kereskedelemügyi minisztérium jóváhagyásával a Dobrotvorna Zadruha Srpkinja Novosadkinja szerb nőegylet igazgatása alatt, **felsőruha és fehérnemű szabás varrás esti tanfolyam nyílik.** Beiratkozni lehet mindennap 8—12 d. e. és 5—7 d. u. Zsitni trg. 20 Drzsavna. Zsenska Zanatlijska skola.

— Vasárnapi Esperanto Tanfolyam. Többek kívánságára, kik az esti előadásokon nem vehetnek részt az Amika Rondo Esperantista, vasárnapi tanfolyamot nyit. Beiratkozni lehet csütörtök és péntek este 7^{1/2}—9-ig a református iskolában (Ustavska ul. 9.) és a megnyitás napján e hó 25-én vasárnap d. e. 10—12-ig. Az előadások minden vasárnap d. e. fél 10-től fél 12-ig fognak tartani. A tanfolyam kéthónapos lesz. Beiratási díj 25 Din; a tanítás ingyenes.

— Örökre gondtalan életet biztosít magának, ha az osztálysorsjáték főhuzásában (nov. 2—20) Lusztig Lajos banküzlétében vesz sorsjegyet.

— Sztrájkolnak a berlini vegyészeti munkások. Berlinből jelentik: A vegyészeti szakszervezetek a tegnapi nap folyamán gyűlést tartottak, amelyben elhatározták, hogy valamennyi vegyészeti munkás a munkát beszünteti. A bejelentett sztrájkot az ottani üzemmunkások tegnap végre is hajtották.

— Meggyilkolták atyjukat. Somogy-Acsáról jelentik: Tegnap borzalmas gyilkosságnak jöttek nyomára. Röss János ottani földművest éjjeli álmában meglepték és kalapácsal

agyonverte fia és menyé. A meggyilkolt holttestét azután a pincében egy hordó alá rejtették. A gyilkosságra pár nap mulva jött rá a meggyilkolt ember 4 éves unokája, Röss Katica, aki szülei távollétében nagyapja keresésére indult, a pincében rátalált annak csonka holttestére. A megrémült gyermek kiabálására az összecsdült szomszédok felhozták a szerencsétlen ember holttestét az udvarra. A rendőség a gyilkos házaspárt azonnal letartóztatta, akik tagadás nélkül bevallották, hogy az öregembert ők ölték meg, mivel nem akarta a vagyont a fiának átadni. A gyilkosokat beszállították a kaposvári ügyészségi fogházba.

— Dr. Gregorek János száj- és fogbetegségek specialistája, a gráci és berlini klinikákon képesítve, rendelését Novisadon, Kralja Petra ulica 28. I. emelet (azelőtt Blasko Ede fogműterme) megkezdte.

— Elsőrendű tűzifák, legjobb porosz szalon köszén és gázkosz házhoz szállítva, legolcsóbban kapható Schwarz Testvéreknek Novisad, Haltér 11. sz. 1—0 2018

— Merénylet Berlinben egy vonat ellen. Berlinből jelentik: Az egyik pályaudvar közelében történt, hogy a robogó vonatra eddig ismeretlen tettesek 3 golyót röpítettek. A golyó az egyik utas ujságját keresztül luskasztotta, majd a mellette levő fiatalember homlokát surolva, belefuródott a harmadik ember karjába. Ugyanaznap egy Nieder Schöneweide-be induló vonatra is rálöttek, de a rögtöni vizsgálát megindítása és a szakaszok azonnali átkutatása semmi eredményre sem vezetett.

— Borzalmas vihar a Perzsa öbölben. Az angol lapok jelentik Tasrából. A Perzsa öbölben dühöngő forgószél kétszáznegyvengyöngyhalász vitorlát sülyesztett el. A vihar következtében összesen hétezer ember vesztette életét.

— Anyakönyvi kimutatás folyó évi október hó 19. napjától folyó évi október hó 26. napjáig. Született összesen: 24 (huszonnégy) gyermek és pedig: 16 (tizenhat) fiu és 8 (nyolc) leány. Házasságot kötött összesen: 7 (hét) pár és pedig: Papadity Milán, városi-tűzoltó és Mándity Jelena. Patiera Franyo, magánhivatalnok és Vitaliani-Bianka. Parag István földművelő és Cséki Julianna. ifj. Drenyák Imre gyári-munkás és Erdélyi Margit. Drágomirovit-Pánta, földművelő és Arsenin Katarina. Drmánovits Vitomir, hivatalnok és Csamprág Katica. Toma János, napszámos és Molnár Mária. Elhalt összesen: 13 (tizenhárom) egyén és pedig: Hrnjácski Vojisláv, 5 hónapos. özv. Tukanitsztipóné szül. Tikmayer Anna, 70 éves. Beci-Lidija, 10 hónapos. Jóczits Zsivánka, 4 hónapos. Jóvity Andrija, keresk. isk. igazgató, 47 éves. Radujkov Vericza, 10 hónapos. Brezovács Andrija, kereskedő, 76 éves. Jakovlyevits Mirroszláv, 25 éves. özv. Novákovits Kosztáné szül. Szalatyanin Mária, 35 éves. Peikert Stefánia, 13 napos. Amareszkó Aleksandar, 3 hónapos. Franciszti Zsuzsanna, 2 hónapos. Klemencsits Iván, kereskedő, Zagreb, 44 éves.

— Két férfi tűzhalála. Borzalmas szerencsétlenség történt tegnapelőtt a szerbiai Ripnya községben. Petrovics Pánta, Petrovics Pavle és Rangyics Milán Petrovics Pánta földjén szántottak. Mivel a szántóföld messze fekszik a falutól, a földműves a szántóföldön levő kunyhóban akarták az éjjelt eltölteni. Miután hideg volt éjjel jól beretesztették a kunyhó ajtaját és tüzet gyújtottak. A fáradt földművesek csakhamar elaludtak és akkor sem ébredtek fel, amikor a kunyhó zsupfedele tüzet fogott. A tűz rohamosan terjedt és néhány pillanat alatt az egész kunyhó lángokban állott úgy, hogy sem a földművesek sem a benne levő két tehén és egy borju nem tudtak kimenekülni. Reggel a faluból érkező földmunkások találták meg Petrovics Pánta és Pavle megszenesedett hulláját, Rangyics Milutin súlyos égési sebeket szenvedett és lakására szállították, ahol ápolás alá vették.

▲ Pléh sparherdek, dobkályhák ▲

nagy raktár, vaskereskedők részére legolcsóbban szállít

▲ CSÁNYI ZOLTÁN, LAKATOS ▲

Novisad, Željeznička ul. 38.

A mai mérkőzések

Az utóbbi időben a papiros jóslásnak nem nagy szerencséje van, de ez talán jó is, mert a meglepetések lehetősége emeli a játékosok harcikedvét és a közönség érdeklődését. Kevés olyan sportember akad, aki mérkőzések sorsát az elmúlt hetek eseménye után nyugodt lélekkel elkönnyelhetné. A novisadi futballhegemónia a szó legszorosabb értelmében a zöld gyepen dől el és ezért a mai mérkőzések is rekord érdeklődésre számíthatnak.

Az OSKV hendikeppel indul a ma délutáni küzdelembe. Kricskov vasárnapi önfeladkozásának megjött az előrelátható reakciója, mert térd sérülése annyira rosszabbodott, hogy a mai mérkőzésre már nem állhat ki. A Vojvotina védelme ezzel sokat veszít állóképességéből és rugalmasságából, viszont az átigazolási szabályok miatt a Radnicški is nélküli néhány kiváló játékosát. Eldöntetlent, vagy minimális OSKV győzelmet várunk. A Sabáca ránduló Makkabi utját két irányú aggodás kíséri. Az egyik az eredmény kimenetele felé irányul, míg a másik a játékosok és kísérők testi és lelki kondícióját félti a fanatikus sabáci közönség esetleges tulkapasaitól. Kishitűséggel azt mondhatnók, hogy a Makkabi ugyanis kikap, tehát az aggodalmaknak csak az első fele jogosult, erre azonban nem szabad gondolnunk, hanem bizunk a sabáci közönség sokat javult magatartásában és jó szerencsével párosult dicséretes eredményt várunk a sabáci telefonjelentéstől.

RADNIČKI—O. S. K. V.

bajnoki mérkőzés délután fél 3 órakor a KARADJORDJE sporttelepen

ELŐMÉRKÖZÉS:

RADNIČKI res.—O. S. K. V. res. bajnoki

A kiállítás azonnali felfüggesztéssel jár. Fontos határozatot hozott a péntek esti kerületi ülés. Ezentúl, ha egy játékost a bíró kiállít, játékjogát a kiállítás pillanatától kezdve azonnal elveszti egész addig, amíg kiállítása ügyében a fegyelmi bizottság ítélik.

Ujítás a határbíráskodásban. A kerület határozata értelmében a helybeli első csapatok bajnoki mérkőzéseire tacsbírókat mindig a nem játszó másik két egyesület küld ki.

lyg a mai mérkőzésen egy NAK és egy makkabista játékos lesz a határbíró.

A Jugoszlávia Novisadon. Az ország többszörös bajnokcsapata legjobb összeállításban október 31-én az OSKV-val, november 1-én pedig a NAK-kal játszik Novisadon.

A „Délbácska“ október 19-i számában közölt 6. számú sportrejtvény megfejtését és sorsolását keddi számunkban közöljük

*

NEVESSÜNK!

A milliomos és a riporter

Pierpont Morgan az ismert amerikai milliárdos tudvalevőleg soha sem adott még életében interjut. Ha újságíró látott valahol, messze elkerülte, nehogy szóba kelljen állani vele. Egy fiatal párisi újságíró, aki Newyorkban képviselte lapját, próbára akarta tenni Morgant és azzal a kérdéssel fordult hozzá, engedélyezzen neki egy két perces beszélgetést. Morgan azt válaszolta, hogy az idő pénz s hogy minden perc, amit idejéből elrabolnak, 250 dollárt ér. A riporter erre másnap megjelent Morgan lakásán és szó nélkül belépett dolgozószobájába.

— Mit akar? — rivallt rá Morgan.

— Semmit, csak elhoztam az 500 dollárt, hogy kifizessem a két perct.

— Es aztán?

— Nincs tovább. Ha kívánja, mindjárt el is mehetek.

— De miért kívánt akkor tőlem egy két perces interjut?

— 2500 dollárba fogadtam, hogy két percig fogok Önnel beszélni. Most már pont két percig beszélgettem Önnel, s ha kifizetem az 500 dollárt, még mindig megmaradt 2000 dollár, vagyis percenként 1000 dollárral keresem többet, mint Ön.

Garantált tiszta fehér

köső

és finoman őrölt köső, vagonként és kis tételekben azonnali szállításra kapható

Gausz János, Novisad

Futočki put 66. Telefon Interurban 534.

Zongorák

és

Pianinok

elsőrangú gyártmány nagy választékban

Truppel Bélánál

-o- hangszer készítő -o-

Novisad, Dunavska ulica 17.
Željeznička ulica 31. szám.

Nagy raktár mindenféle hangszerekben, gramofonok s gramofon-lemezekben, ugyszintén bel-és külföldi quinttiszta hurokban
Eladás nagyban és kicsinyben.

JAVÍTÁSOKAT ÉS HANGOLÁSOKAT ELVÁLLAL

Lawn tennis rakettek eladása és rakett javítás.

APOLLÓ! - Október hó 25-én! - APOLLÓ!

CARMELITTA

az idegen légió leánya. Izgalmas történet a francia idegenlegióból 6 felvonásban. Főszerepben:
GLORIA SWANSON

Ha állásra van szüksége,

forduljon „Jugokommercia“ állasközvetítőhöz, Parnogmlina ulica 10.

Okt. 24	Zürich zárlat	Beograd zárlat	Zagreb zárlat	Newyork zárlat
Beograd	9.21	—	—	178.25
Zürich	—	10.89	1089.—	1927.—
Newyork	519.25	56.40	56.37	—
London	25.16	273.50	273.75	484.75
Páris	21.65	242.—	238.—	411.50
Milano	20.60	223.—	225.—	399.50
Prága	15.375	167.35	167.25	296.25
Berlin	123.70	13.45	—	2380.—
Budapest	72.70	790.50	—	14.—
Brüsszel	23.65	—	—	456.—
Bécs	73.50	795.—	795.—	14.1/8
Bukarest	2.46	27.—	—	48.—
Amsterdam	208.90	—	—	4026.—
Szófia	3.79	—	—	—
Krisztiania	—	—	—	—
Szaloniki	—	—	—	—
Stockholm	—	—	—	—

Beogradi tőzsde

1925 október 24, 5 óra

Bécs	795.—	Prága	167.35
Páris	242.—	Zürich	1089.—
Milano	223.—	London	273.50
Newyork	56.40	Budapest	—

Irányzat: pénz és áru

Zagrebi tőzsde

1925 október 24, 5 óra

Bécs	795.—	Prága	167.25
Páris	238.—	Zürich	1089.—
Milano	225.—	London	273.75
Newyork	56.37	Budapest	—

Irányzat: pénz és áru, szilárd

Chicagoi terménytőzsde

1925 október 24, 10 óra

Buza

December	143.1/8	December	74.1/8
május 1926	141.25	május 1926	79.25
Julius	126.1/8	Julius	80.25

Irányzat: buza, tengeri szilárd

Novisadi terménytőzsde

1925 október 24. (Hivatalos jegyzékek)

Buza

szerémi 76-77, 2/10	kötés 245.—	500 mm
bácskai 77, 2/1	kötés 250.—	100 mm
bánáti 76, 2/10, sentai p.	kötés 250.—	200 mm
bánáti 77, 2-3 százalék	kötés 200.—	3000 mm

Tengeri

bácskai duplikát kassza	kötés 175.—	400 mm
bánáti Senta paritás	kötés 177.50	100 mm
bánáti Senta paritás	kötés 155.—	450 mm
szerémi duplikát kassza	kötés 160.—	200 mm
szerémi száritott	kötés 170.—	2100 mm
szerbiai száritott, beogradi paritás	kötés 175.—	700 mm

Irányzat: változatlan

Keresztrejtvény megfejtés

Múlt vasárnapi számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése:

Vizszintes:

1. írő, 2. olt, 3. dob, 4. ásó, 5. otin, 6. kufu, 7. rom, 8. dob, 9. adat, 10. tóga, 11. akó, 12. nik, 13. una, 14. adu, 15. boka, 16. azur.

Függőleges:

1. Buonarotti, 3. dán, 10. tok, 14. az, 17. tod, 18. no, 19. ima, 20. ka, 21. tan, 22. kos, 23. kik, 24. bók, 25. odu, 26. fog, 27. du, 28. troubadur.

A sorsolás eredményét és a nyertesek neveit a „Délbácska“ október hó 27-i számában fogjuk közölni.

Mindenes szakácsnő

jó bizonyítványokkal felvétetik november hó 1-ére. — Jelentkezés Novi Sadon, Futoska ulica 54. szám.
2069-1-2

Nyilt-tér*)

Felhívás. Alulírottak felkérünk mindenkit, hogy idb. Hegedüs Ferencnek semminemű hitelt ne adjanak, mert azokért felelősséget nem vállalunk és adósságait nem fizetjük ki.
Temerin, 1925. október 23-án.

idb. Hegedüs Ferencné és családja.

E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

PÉNZTÁRNOKNŐ,

egy **SALDAKONTISTA**

IRODAI GYAKORNOK

német és szerb nyelvismerettel keresetlik. Írásbeli ajánlatok fizetési igény megjelölésével „Schmolka” hirdetőjébe Novisad, Futoski put 2. címzendők „101” alatt.
2111-3x

Minden számú **kötőgépek** részletfizetésre is, valamint **kötőgéptük** és részek kaphatók

Forgács Benő

varrógép és kerékpár kereskedésében Novisad, (2101) Pasiceva ulica 22. (1-3)

Egy

15-16 éves fiu kocsisnak

kerestetik. Cim a kiadóhivatalba küldendő
2099-25

Szabótanonc

azonnal felvétetik.

Cim: „FAUST” hirdetőiroda Novi Sad, Kralja Aleksandra ul. 12.
2103-1-2

Szikvizgyárosok,

kik sok pénzt, bosszuságot és fáradtságot

megtakarítani óhajtanak, tekintsék meg saját érdekükben mielőbb legújabb találmányu önműködő

szénsavfejlesztő készülékünket

(nem kénsavas rendszer!) állandó próbatelepünkön bármikor üzembe helyezve — minden kényszer nélkül!

Winkler Testvérek

műszaki vállalata

Novisad,

Telefon: 1-32.

Próbatelep:

Piroški ulica 99. szám, (Czoczek-malom)
2104-1-0

FIGYELEM!

A bécsi Messén sikerült készpénzbevásárlásaink révén **kiválóan előnyös áron** több ezer darab legújabb divatu **női és leánykakabátokat, selyem és szövet utcai és estélyi toilletteket**, mindennemű **női szörmebundákat, sportkabátokat** beszerezni, melyeket

kiárusításszerű árban

bocsájtunk eladásra. Ezen előnyös vásárlásunk révén **mindennemű szörme** áruk *en gros* áron kerülnek *detailban* is eladásra. — Ajánljuk ezenkívül *férji, fiu és gyermekruhákat, télikabátokat, raglánokat, városi bundákat* rendkívül jutányos áron.

Legfinomabb női szörmebundák 12-18.000 dinárig.

Roth Manó és Fiai, Novisad.

1766-1-3

Fajtisza gyönyörű

4 darab orosz spicc

kölyökkutya eladó. Parnogmlina ulica 10.

Sarokház

a belvárosban három kétszobás és egy háromszobás lakással feltűnő olcsón azonnal eladó. Bővebb megtudható a kiadóhivatalban. 2119-1x

Mindenes szakácsnő

jó magaviselettel, jó fizetéssel azonnalra felvétetik. Cim: „Schmolka” hirdetőiroda Novisad, Futoski put 2.

Vaskereskedő üzlet

Novisadon, forgalmas helyen eladó, öregség miatt kedvezményes vételárban. Értesítéseket ad

Joca Csukur

közvetítő, Novisad, Almaska ulica 13.

Munkásleányok felvételnek

Prva Jugoslovenska Kemicsna Fabrika d. d. A tésztagyár mellett

Bádogos munkások

tetőfedő munkára azonnal felvétetnek. — Cim:

Klécs József és Fia

Novisad, Kralja Petra ulica 10. szám alatt. 1x

Egyetlen, legtökéletesebb

soffőriskola

a **Pesenjanski-féle**, Novi Sad, Madjarska 53. Praktikus és teoretikus előadások különféle típusu automobilokkal.

Beiratkozás minden nap.

2108-1-12

Olcsó és jó

kályhák

„IRIS”

fém- és pléháru ipar. — Ing. Faith Ferenc Novisad. Temerini kapunál, a csatornán tul.
2094-1-6

Sztara Moravicán egy jóforgalmu **vendéglő**

teljes berendezéssel, házzal együtt, szabad kézből eladó. Érdeklődőknek felvilágosítást ad

Koroknai Imre, Sztara Moravicán.

2087-1-2

KALAPOKAT

fest, tisztít és alakít a legmodernebb kivitelben. Új női, férfi és gyermekkalapok készítése

Török Károly, Magyar u. 66-68. szám.

2107-1-2

Kősó és darált só

Minden mennyiségben raktárról szállít a legolcsóbb napi áron

Bischoff János, Novi Vrbas 2681.

2105-1-5

MOCKO I DRUG

NOVI SAD

Omaljev prolaz.

Készíti a legszebb és legjobb cipőket. Legújabb bálí cipők, Brokat és lack Fantasiak a legszebb s legjobb kivitelben

Tekintse meg mintaraktárunkat!

Szabó szalon áthelyezés.

Értesitem t. üzletfeleimet és a közönséget, hogy az eddigi Futaki u. 12. sz. a. szabószalonomat

városháza melletti átjáróházba

(Omaljev prolaz) a **Mocko** cipésműhely felett az emeletre helyeztem át. Ezuttal is minden törekvésem odairányul, hogy a közönség legmesszebbmenő igényeit is kielégítem. **Tisztviselőknek és egyéb alkalmazottaknak kedvező részletfizetési feltételek mellett dolgozom.** Nagy választék mindennemű angol szövetekben. További szives pártfogást kér tisztelettel

Hoffmann Fülöp, férfi szabó.

2053-1-2

HÖLGYEIM!

Figyelem!

Figyelem!

A LEGJOBB MINŐSÉGŰ és LEGUJABB NŐI és LEÁNYKABÁTOKAT
valamint szövet- és selyemruhákat, mindennemű női szőrmebundákat és sportkabátokat
JUTÁNYOSAN SIKERÜLT KÜLFÖLDÖN BESZEREZNEM, melyeket

Olcsó és kiárusításszerű áron

bocsájtok eladásra. **PLATZ LÁSZLÓ, NOVISAD** Kralja Petra ul. 30.

APRÓ HIRDETÉSEK

Allandó SOFFÓR iskola. Beiratkozni lehet naponta Pesenjanski Józsefnél Novisad, Magyar-utca 53. 1610-1-6

IOGVEGZETT FIATAL-EMBER a gabona és malom szakmában teljesen jártas, bármilyen állást, vagy munkát vállal. Cim a kiadóban. 1-4

RETORTA FASZENET és TŰZIFAT ajánl Hubert Lajos, a teslii iparművek vezérképviselője Novisad. Postafiók 25. 1-0

SZERB NYELVOKTATÁS, kipróbált módszer szerint tanítónő által, mérsékelt díjazás mellett. Érdeklődők forduljanak a kiadóhivatalba. 1957-1-7

MOZGÓ PÁLINKAFŰZŐ ŰSTÖK Vasa Malocić rész-művesnél, Novi Sad, Kisačka ul. 32. bérelhetők ki. 1-12

FEHÉRNEMŰ és felsőruha VARRÓNO, elsőrendű munkaerő, jobb házakhoz ajánlkozik. Cim a kiadóban. 2048-1-2

20 év körüli URILEÁNY keres magához illő barátot, kivel levelileg szórakozhatna. Leveleket "Szeretni fogom" jelleggel a kiadóhivatal továbbítja.

BUTOROZOTT SZOBA kiadó. Cim a kiadóban. 2106-1-2

10 hold prima SZÁNTÓFÖLD a Pirosi országúton arendába kiadó. Lenkes Istvanné, Batorijska ulica 11. szám. 2073-1-2

Egy üveg SPANYOLFAL olcsón eladó. Cim: Uprava Fondova palota (Njegoseva u. 1.) Portásnál. 2116-1-2

UJ VILLA készpénzért eladó. Beköltözhető 1925. nov. 1-én. Értesítés kapható a Temerini ut 115. sz. a. kereskedésben. Közvetítők nem díjaztathatók. 2050-1-3

KERESEK megvételre 2 borbély forgó szék. Cim: Novisad, Erlemann, Njegoseva ul. 9. 2097-1-2

„ARGUS“ általános információs iroda BEOGRAD

A legnagyobb tudakozóiroda Jugoszláviában. ARGUS megakadályozza a kétes követeléseket és veszteségeket, ARGUS összeköttetéseket létesít tőkeerős hazakkal, ARGUS lehetőséget nyújt az S. H. S. államba való exportra, ARGUS olcsón és biztosan gondoskodik az országban incassóról, ARGUS informál az előforduló állami szállításokról, ARGUS sok ezer elsőrangú referenciával rendelkezik

Előfizetési díj hitelfelvilágosításokra:
10 értesítés 400 dinár. 25 értesítés 875 dinár.
50 értesítés 1500 dinár. 100 értesítés 2500 dinár.

Táviratcim: ARGUS — BEOGRAD. 2086-1-0

ELADÓ

a Homoktelepen II. csoport 97. szám alatt **1 hold szőlő,** ^{3/4} " **szántó** egy tagban, rajta szoba és konyhából álló ház. Cim: **Novisad, Deák u. 28.** 2077-1-3

Egy száraz, magas, világos, tíz méter hosszú

pincehelyiség

kiadó. — Cim: **Kölčeieva ulica 15. szám.** 2118-1

Belvárosban egy kirakattal bíró

szabó vagy czipésműhely

olcsón kiadó. Cim: Jugokomercia lakásközvetítő irodában, Parnogmlina ul. 10.

Fotivec Antal „Napredak“ kalapgyárának lerakata, Kr. Petra 19.

Legnagyobb választék női kalapokban. Legszébb színek, posztóból készült párisi minták, díszítve 140—200 din. Elsőrendű velour kalapok 300—350 din. Állandóan nagy választék.

Legolcsóbb árak. — Saját érdekében okvetlenül keressen fel.

ALMÁT

vagonszámra és kicsinyben eladok **konkurrencia nélkül**

Gyorgye Zs. Gyorgyević exportőr

Beograd, Carinska ul. 12. Telefon 30—04.

A szezon időben eladok Novisadon, Futoški put 37. 2085-1-5

cserépkályhám

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy prima chamote anyagból készült

vannak, melyeket olcsó áron eladok. Kiváló tisztelettel

KRIŽAN JÁNOS, kályhás-mester 2039 **Bačka Petrovac.** 1-3

A kik rendkívül kedvező feltételek mellett a könyvvitelt megakarják tanulni, azok mielőbb jelentkezzenek. Rövid idő alatt teljes kiképzést nyernek. Érdeklődők a „FŐKÖNYVELŐ” címre írjanak, Postafiók szám 75

818-0

Halló! A Maldacker-féle vendéglőben (Nemačka ul 37.)

Hétfőn este Ezuttal **Disznótör** Kitűnő borok! Október 26-án halpaprikás helyett: Elsőrendű zene!

Gyárosok, kereskedők, ügynökségek figyelmébe!

Utlevél láttamoztatást és beszerzést az összes követségeknél elvállal. Napi futárszolgálat Elvállal a legolcsóbban levelek és csomagok átadását és átvételét, valamint bármely megbízást Beogradban. — Uti felvilágosítással, valamint beutazási, tartózkodási engedélyek ügyében díjmentesen ad felvilágosítást. — Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan elintézi.

Vojvodjanska Trgovačka Agencija, Novi Sad, Kralja Petra ul. 29.

KOMLÓOSZLOP

elsőrendű száraz 1923—24. évi vágású sárga akácfa, homokon termett, kapható minden vas- **SZEMZŐ BÉLA, SUBOTICA** Brozova u. 2. tagságban **268.** Telefon: 268.

A legjobb minőségű falusi liszt

korpa, kukorica, zab stb. a legolcsóbb árban kapható, díjmentesen házhoz szállítva.

Gausz János, Futoski put 66 1636 **Telefon 534.** 1-0

Komlódrót

horganyozott és fekete minden mennyiségben **legolcsóbban** azonnal szállít **BARZEL R. T.** vaskereskedés, Subotica **Kérjen árajánlatot!**

RENDŐRKUTYA

(nőstény), 12 hónapos, rendőri szolgálatra alkalmas, azonnal eladó. Cim a kiadóban. 2092-1-2

ELADÓ

3 szoba butor, egy hálószoba, egy ebédlő, egy őr-szoba, luszter, szőnyeg, konyhaberendezés stb. házikellékek.

Az összes butor elsőrendű és jó állapotban van.

Érdeklődni lehet a lakónál Novi Sad, Zmaj Jovanićeva ul. 13. 1-3

A DÉLBÁCSKA VASÁRNAPI MELLEKLETE

MEZŐGAZDASÁGI SZAKISKOLÁK ÉS TÖBBTERMELES

SZAKKÉPZETTSÉG A MEZŐGAZDASÁGBAN

A gazdák legnagyobb része szakképzettség nélkül műveli a földjét. — Németországban 325 mezőgazdasági szaklap jelenik meg.

Alapítsunk gazdasági szakkönyvtárakat

A „Délbácska” szept. hó 20-án megjelent számában „A bácskai föld termőképessége” címmel egy cikket közöltünk, amelyre a Vojvodina legkitünőbb mezőgazdasági szakírója a következőket írja:

Első pillanatban talán egész természetesen találnánk azt, hogy úgy mint minden más foglalkozást a földművelést sem üzi senki megfelelő elméleti és gyakorlati szaktudás nélkül. Sajnos ez nálunk legtöbb esetben nem így van. A legtöbb gazda nálunk (sőt nagyon nagy ezeknek száma a legfejlettebb kulturájú államokban is) nagyon kevés szaktudással műveli földjét, neveli haszonállatait és még kevesebb szaktudással végzi vagyoniának kezelését. Hogy mennyire fontos a szaktudás minden munkánál egynéhány példával fogjuk bizonyítani: A kereskedő, gyáros és az iparos pontosan tudja, hogy mennyibe kerül neki egy-egy cikk melyet előállít illetve elad, de a földművesek legnagyobb része még ma sem ismeri pontosan terményeinek termelési költségeit. Az orvos pontosan tudja, milyen tápanyagokra van szüksége az emberi szervezetnek, hogy legjobban fejlődhessen illetve működjön, a gazdák legnagyobb része nem tudja hogy miként és hogy kell a növényeket táplálni. Az ügyvéd ismeri pontosan az összes előírásokat, törvényeket, rendeleteket de a földművesek legnagyobb része még ma sincs tisztában azzal, hogy milyen törvények szerint készülnek a talajban a növények fejlődéséhez szükséges tápanyagok, milyen törvények szerint táplálkoznak kultúr-növényeink és haszonállataink pedig minden alapos munka szaktudást követel.

A mezőgazdaság ma éppoly nagy és fejlett tudomány mint az orvosi, mérnöki, jogi vagy egyéb, sőt bizonyos tekintetben nehezebb komplikáltabb, sokoldalubb, mert a jó gazdának nemcsak a mezőgazdasági tudomány legújabb vízmányait kell ismernie, hanem jártnak kell lennie a növénytanban, geológiában, bakterológiában, fizikában, számvitelben, közgazdaságban és egyéb segédtudományokban is.

Természetes, hogy még a legfejlettebb országokban sem minden gazda tudós, de mindegyik igyekszik minél nagyobb szaktudást elsajátítani, hogy legalább megközelítse az okvetlen szükséges szaktudás mértékét. Erre a célra a legkülönbözőbb utakat és módokat alkalmaznak a mezőgazdasági szakértők, a mezőgazdaságot fejlesztő sok-sok tényező, állami intézetek, iskolák stb. stb. Mindezeket összefoglalhatjuk egy általános elnevezés alá és ez a *többtermelés propagandája* szakképzettség terjesztésével.

Legelső helyen a mezőgazdasági szakiskolákat említjük meg. Minden gazdának el kellene végezni ilyen iskolát vagy legalább is több szaktanfolyamot. Azonkívül olvasnia kellene szaklapokat és mindazokat a napilapokat amelyek a legfontosabb mezőgazdasági kérdésekről közölnek tudnivalókat. Németországban nagy fontosságot tulajdonítanak a mezőgazdasági szaklapok által terjesztett propagandának. Legújabb adatok szerint az egész világon megjelenik körülbelül 650 mezőgazdasági szaklap, ezek közül Németországban körülbelül 325 és német nyelven az egész világon 440. Dániában, ahol a mezőgazdaság a legmagasabb fokon áll, minden gazda állandóan 2—3 különféle gazdasági szaklapot, sőt az ottani gazdakörök, gazdasági egyesültek, mezőgazdasági szövetkezetek könyvtáraiban az összes dán szaklapokat találhatjuk. (Dániában 27 gazdasági szaklap jelenik meg.) Amerikában az ottani földművelésügyi minisztérium óriási propagandát fejt ki a szakképzettség és többtermelés fejlesztése érdekében: száz és száz millió dollárt költenek ott évente erre a célra. Olaszországban állami érdekek tekintik a többtermelés kérdésének minél gyorsabb megoldását. Ott a mezőgazdasági propaganda hihetetlenül erős. Nemrég olvastuk, hogy Rómában a kormány „buzaversenyt” rendezett. Az egész kormány jelenlétében fényes ünnepek keretében lettek megjutalmazva azok az olasz földművesek akik a legtöbb búzát termeltek egy meghatározott területen. Hasonló mozgatom in-

dult meg nemrég Magyarországon a legtermőbb kalász érdekében.

A mezőgazdasági szakképzettség terjesztése terén óriási versenyben akarják egymást fölülmulni az egyes kulturákkal és nálunk is már érezhető ennek a mozgalomnak a hatása. Különösen mezőgazdasági kiállítások rendezése terén Jugoszlávia élénk és sikeres munkát fejt ki. A nyáron sok helyen rendeztek mezőgazdasági kiállításokat, melyek közül Subotica és Nisi sikerültek legjobban. Tavaly nagyszabású mezőgazdasági kiállítást rendeztek Délserbiában a gyönyörű fekvésű és nagy jövőjű ottani gazdasági központban: Skopljében a régi császári székesfővárosban.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk az említett propaganda-eszközökön kívül szakelőadások rendezésének. Ezen a téren is nagy tevékenységet fejtenek ki az Egyesült Amerikai Államok, ahol a gazdasági vándortanítók ezrei nap-nap után tartanak előadásokat. Követünk kellene a felett mezőgazdasági államok példáját ahol már jó régen fejlődött ki az a szokás hogy a falubeli gazdakör vagy egyesület meghívja a leghíresebb szakértőket, hogy tartsanak előadást a legaktuálisabb és legfontosabb kérdésekről amelyek az ő speciális szakmájukat képezik.

A külföld fejlettebb mezőgazdasági államaiban mineen előrehaladottabb gazda saját gazdasági szakkönyvtárral rendelkezik és állandó olvasással és tanulással egészíti ki és dagítja szaktudását. Nálunk is vannak ilyen gazdák de számuk igen csekély, pedig a mi gazdáink is olvassanak úgy anyanyelvükön mint az államnyelven szakmájukba vágó kérdésekről irt elsőrangú könyveket. Mindenki előtt ismeretes, hogy a német gazdasági szakirodalom nagyon gazdag, de magyar nyelven sőt legújabbban szerb és horvát nyelven is igen értékes és bő irodalom fejlődött ki.

A többtermelés érdekében a legutóbbi időben Németországban és különösen Csehszlovákiában de részben már a mi államunkban is egy speciális mozgalom indult meg, hogy a mezőgazdaság bizonyos ágai vezetésére és irányítására nőket képezzenek ki, akik a mezőgazdaság némely ága iránt kiváló tehetséggel bírnak és így vállalva ezek szakszerű vezetését a gazdákat sok munkától mentesítik és így módot nyújtanak nekik a mezőgazdaság többi ágával való behatóbb foglalkozásra ami feltétlenül előnyére kell hogy vállalják mezőgazdaságunknak.

Az angolok és a tizes számrendszer

Nehéz az angol egységekben számolni. — Minden reformkísérlet elbukik az angolok konzervatizmusán.

Senkisé akad fenn azon, hogy az egész világon a tizes számrendszerben végezzük számtani műveleteinket. Talán igen sok embernek még soha eszébe sem jutott, hogy ez másképp is lehetne, például a tizenkettős számrendszer alapján, amitől ugyan Isten őrizze a szegény iskolásgyerekeket; mert az egyszerűt még nehezebb volna megtanulni.

A tizes számrendszer volta bizonyára onnét ered, hogy kezünkön tíz uj van. Azért mégis sok kezdetleges népnél figyeltek meg más számrendszereket, mint például az ötöst, vagy a huszast, asszerint, hogy csak egyik kezükön szokták meg a számolást vagy lábuk ujjait is hozzávették.

Ha valaki mégis azt mondaná, hogy a világ legnagyobb népe huszas, tizenkettes és négyes számrendszerben végzi gyakran műveleteit, sőt mind a hármát összekeverve számít,

biztosan nagyot néznének. Már pedig éppen ez az eset áll az angolokra. Persze a számtani alapműveleteket ők is úgy végzik, mint mi, de mihelyt pénzről, vagy mértékrendszerekről van szó, akkor már egészen másképp áll a dolog.

Pedig ma már nincs a világon művelt ország, ahol a méterrendszert, amely szintén a tizes beosztáson alapszik és az ugyanilyen pénzfelosztást ne használnák. De nagy kivételnek itt van éppen Anglia.

Az angol egységek ferdeségei

Vegyék először is a pénzt. A legkisebb egység a farthing, amelyet azonban réges-rég nem használnak és elvesztette gyakorlati jelentőségét. Négy farthing tesz ki egy pennyt, míg tizenkét penny egy shillinget, végül husz shilling egy angol fontot, a pound sterlinget. Hogy a dolog még összetettebb legyen, bizonyos áruknál és különleges esetekben beszélnek még guinea-ról, amely pénzalakban szintén nem létezik már rég, de úgy kell érteni, hogy huszonnégy shillinget számít.

Az angol fontban tehát a legkisebb pénzegység, a farthing, kilencszázhatvanszor van meg.

Ha most az angol pénzüsszeget ír le, akkor három számot tesz egymás mellé, amelyek közül az első a fontokat, a második a shillingeket, a harmadik a pennyeket jelenti. Igen ám, csak hogy a összeadás nem megy olyan egyszerűen, mert ha a pennyeket összeadtuk, el kell osztani tizenkettővel, a maradékot pennynek kell leírni, az osztás eredményét a shillingekhez kell adni és így tovább a shillinggel, csak hogy ott az osztást már husszal kell végezni.

De ez még csak hagyján, mert gondolkunk csak arra, hogy micsoda összetett számtani művelet két pénzüsszeg összeszorozása, vagy osztása, ha mind a három egység szerepel bennük. Vagy pedig százalékok kiszámítása.

Könnyen el lehet képzelni, hogy mennyivel rosszabb dolga van az angol könyvelőnek, mint a mieinknek!

A hossz- és egyéb mértékek dolga sem áll különben. Ott is három egység a legközségebb: a hüvely, a láb és a yard. Tizenkét hüvely egy láb, három láb egy yard. Viszont a hüvely osztásai a nyolc vonal, vagy a tizenhatod, harmincketted, hatvanegyed hüvely.

Egészség és boldogság:

mama és gyermeke a tisztaság üdítő
érzetében, frisseségtől sugározva,
ápolva és gondozva. Örömteli
egészség nevetve mutatja a ragyogó
foggyöngyöket.

A Kalodont fogkrém minden-
napi használata a legbiztosabb
módja, hogy fogaink épségét
és szépségét megőrizzük.

Tessék most már ezekkel is elképzelni a műveleteket, meg az unciával, fonttal, hundredweighttel és tonnával, amelyek hasonlóképp mennek.

A pénzrendszer tizedesítése

Az angolok közt is vannak természetesen világos szellemek, akik belátják ennek a helyzetnek tarthatatlanságát és szeretnének rajta segíteni, de a kísérletek mindég meddők maradtak.

Körülbelül száz évvel ezelőtt történtek először komoly sürgetések, hogy a nehézkes régi rendszerrel szakítsanak, de a konzervatív szellem, amely olyannyira jellemzi az angol népet, győzedelmeskedett, az újításból nem lett semmi és 1824. február 25-én Sir John Wrottesley javaslata az angol alsóházban megbukott.

A gondolatot 1854-ben a híres államférfi, Gladstone frissítette fel és hangsúlyozta, hogy a tizedesrendszer megvalósítása a pénzgységnek óriási haszonnal járna a nemzetre nézve. A jóakaratu sürgetés azonban megint csak eredménytelen maradt.

Közvetlen a háború befejezése után Lord

Tízperces rádióbeszélgetés a tenger fenekéről

Harmstorf buvár egy leadókészülékkel lemerült az Északi-tengerbe és beszámolt a tengeralatti életről. — Százekrek hallgatták üzenetét.

Helgoland mellett, az Északi-tengeren Harmstorf buvár egy rádió-leadókészülékkel leereszkedett a tengerfenékre, ahonnan, a rádiókészülék segítségével, az egész világeal közölte benyomásait. A buvár üzenetét többszáz ezer ember hallgatta Európában. K. S. bécsi újságíró, aki a szenzációs kísérletnél jelen volt, a következő tudósítást küldi lapjának:

Helgoland, október 11.

A helgoland kikötőhid és a fürdőfövény között a „Hapang” hajózási társaság egyik kis gőzöse, a „Kehrwieder” horgonyoz. A hajó teljesen meg van világítva és éles ellentétet képez a köröskörül feketelő sötétséggel. A fedélzeten lázas mozgolódás észlelhető. Az „Északi Szikratávíró Részvénytársaság” előfizetőinek este nyolc órára ígérték a tengerfenék megszólaltatását. Tehát pontosnak kell lenni.

A hamburgi postaigazgatóság megbízottja, megegyezően megvizsgálta a kábelvezetékét valamint a legfőbb személy, Harmstorf hamburgi buvár öltözékét. Éppen az utolsó „tollette”-darabokat kapcsolja magára. A tenger víz hidege ellen vastag gyapjúruhát húzott magára, erre vette fel a kettős gummi anyagból készült buvár öltönyt (kabát és nadrág egy darabból áll) és a csont karmantyui is felkapcsolta. A negyven font súlyú ólomtalu buvár cipőt és rézsisakot éppen most húzza fel. Még gyorsan rendbehozzák a levegővezető csöveket, valamint a kábelt és a beléje vezetett szikratávíródrótokat, valamint a jelzőlámpát. Utoljára szerelik fel a leadóállomást (egy kis mikrofont), pontosan a szájnylás elé, a sisakra. Ebből a kis készülékből veszi majd át a hangot a helgoland postahivatal, amely előbb Cuxhavennek, onnan Hamburgnak és végül, megfelelő erősítéssel, az egész világnak adja tovább. A tengerfenekéről jövő üzenetet mindenki felveheti, aki a „Norag”-nak (Norvégische Radiogesellschaft) előfizetője.

Délelőtt először főpróbát tartottak, amelyen pontosan klappolt minden. Most aztán komolyan megy a dolog. A buvár már kilépett a hajó lépcsőjére, most még ráakasztják hátára és mellére a nyolcvan font súlyú szivalaku ólomsúlyt, a fényképezőgépek működni kezdenek és a következő pillanatban a buvár lelép a lépcsőről és megkezdí útját a tenger fenekére. Lassan tűnik el alakja, már csak a sisakja látszik, végül a hullámok teljesen összecsapnak fölötte. Hirtelen azon a helyen, ahol lemerült, megvilágosodik a tenger, a buvár bekapcsolta a villamoslámpáját, amelyen kétezer gyertyaerősségű, varázslatosan vörös fényt áraszt maga körül. De ez a fény is mindig gyengébb lesz és végül egészen eltűnik...

Southwark a kereskedelmi kamarák támogatása mellett ismét amellet kardoskodott, hogy a fontban 960 helyett 1000 farthing legyen és ezen az alapon csinálják meg az újítást. A meglévő pénzdarabok és bankjegyek megtartása mellett ez a reform mindössze csak két új pénznemet akart behozni.

Az indítvány azonban már a parlament bizottsági tárgyalásában sem talált elég sok pártfogóra és minden a régiben maradt.

Most megint tárgyalnak két újabb módozatról, amelyekre nézve azonban a Times vezércikkében azt tartja, hogy sok mindenféle hátránnyal járna és ha már a legalkalmasabb időt 1918-ban, amikor a pénz még nem szilárdult meg, elszalasztották, most már maradjon minden a régiben.

A méterrendszer

A zavar azonban a hosszegység kérdésében még nagyobb. Az angol mérnökök kénytelenek engedni sok sürgető befolyásnak, amelyek között a legfontosabb a villamosságban a nemzetközi egységek megválasztása. Minthogy itt szinte nevetséges volna a fennálló angol egységekhez való ragaszkodás, ami például a volt feszültség egész más nagyságát jelentené,

A következő percekben Bosdenstedt igazgató már a beszélőkészülékénél áll és lekiált a mélységbe:

— Halló, Harmstorf ur, megérkezett már a tenger fenekére?

Néhány percnyi feszült várakozás után, tisztán és érthetően jön felelet a mélységből:

— Igen, hetven méter mélységben vagyok. Ez már a fenék. Micsoda gyönyörű környék!

En is feltettem a fejkagylómat és a buvár szavát magam is tisztán hallom. Az az érzésem, mintha egy telefonbeszélgetést hallgatnék. Annnyira hihetetlennek tűnik az egész, hogy még egyszer körütnézek, vajjon tényleg az Északi-tengeren vagyok-e és a hangok valóban a tenger fenekéről törnek-e fel. De Harmstorf már tovább beszél:

— Lámpám husz méter körzetben világít. A halak felbredtek tőle és most körülöttem uszkálnak. Egy angolna éppen most uszott a lábamhoz, körülbelül egyméter hosszú, de már megijedt tőlem és visszamenekül a sötétbe... Most egy humár jön... már itt van egészen közel, meg fogom fogni... Au... au... hiszen ez harap!... Szerencsére visszafordult.

És a buvár tovább beszél a tengerfenék fantasztikus életéről, a levegőbuborékokról, amelyek, mint a gyémántok csillognak lámpája fényében, a feje fölött álló hajó törzsének árnyékáról, amely, mintegy óriási cethal, nyulik el a magasban és mi a fedélzeten és távolabb a száz- és százezer hallgató sápadtan és izgottan hallgatjuk beszámolóját, amely kerek tíz percig tartott.

Közben megkezdődött a dagály és mi tanácsosnak tartottuk, hogy a buvárt felemelkedésre szólítsuk fel. Nemsokára ismét feltűnik a buvárlámpa vörös fénye, már a sisak is látszik, nem telik bele két perc és Harmstorf ur a fedélzeten van. Mindenki hozzászalad, gratulál neki, én is megrázom nedves jobbát és gondolatban valószínűleg az összes hallgatók.

A nagyszerű kísérlet tehát sikertült. Azoknak, akik a tengerfenekéről jövő hangokat hallották, felejthetetlenül nagy élmény lesz ez az óra.

Kocavadások

A: Ott ül a nagy madár, de nem merem elsütni a fegyvert.

B: Tartsd két kézzel jól a puskát, majd én kalapáccsal ráütök a ravaszra.

Vendéglőben

Vendég: Biztos ön abban, hogy ez a bor csakugyan tokai?

Pincér: Nem vagyok, mert a mi borunkban ez csak a keresztneve.

az egész angol elektrotechnikus világ elfogadta a nemzetközi egységeket, habár mellette, ahol megfér, a hüvelyben való számítás is megtűrik. De már például a gépeket milliméterekben méretezik.

Ezzel szemben a csavarok méretezéseire nézve az egész világon el van még mindig terjedve az angol hüvelykben való számítás, habár a kisebb, finom csavaroknál viszont a milliméteres megállapodások az irányadók.

A lábhoz az angol tudományos világ ts ragaszkodik, ha nincs tudományos kutatásokról szó, mert azt mondják, hogy a láb épp úgy a természetből van véve, mint a méter, habár egyik sem pontosan az, aminek készüit. Másrészt azonban az is igaz, hogy a méternek legfontosabb előnye, hogy a tizedes rendszerben történt a beosztása és az egész világon el van terjedve.

A tizedesrendszer bevezetése előtt tehát az angolok még mindig elzárkóznak, akár mennyire is nagyok az eddigi számítási mód hátrányai feleslegesen elpazarolt szellemi erő tekintetében, mert minden újító indítvány csődöt mond az angol tradícionálizmus ellenállása miatt.

A Reményhez

I.

A Reményhez már nem sok a reményem,
de az álmainkhoz még egy keveset
álmodni, jöjj ide mellém édes Asszonyom.

II.

Mert, hogy az életünk rögsz úton dög
s hogy már levetettünk néhány szakadt sarut.
A kóborlások országútja mentén,
tudom, a sorsunk azt le sem tagadja.

III.

Pedig jó volna egyszer már betérni,
valami földes, szép, hűs Nyugalomba,
hol a nagy rokon úri gögje, módja
egy pillanatig a szögön maradna.

IV.

Asszonyom! te, a szenvedők legszebb asszonya,
mind-mind megjártad velem: az Utat,
Legyen a hálám első nagy szerelmünk
százszorszép-émlékes őszi délutánja.

V.

A Reményhez már ugy sincs sok reményem,
de az álmainkhoz még egy keveset
álmodni, jöjj ide mellém, édes Asszonyom...
Novisad, 1925. szept. 29. *Nuit Noir.*

Gondolatok és ötletek

(Optimizmus. Pesszimizmus.)

Kevés kivétellel a legtöbb optimista idővel pesszimizista lesz és megfordítva.

A férfiaknál előny, ha pesszimizták, mert akkor rendszerint tapasztaltak, — s ez jó. A nőknél hátrány, mert a nagyon tapasztalt nők veszedelmeseek, — s ez rossz!

A nő optimista, a férfi pesszimizista.

Az optimista sohasem járt még olyan ragyogó fényességben, ahol nem látott volna egy kis árnyat, s a pesszimizista sohasem járt még olyan sötétségben, ahol egy kis fény nem vezetne volna.

Füliguszó gond és adósságban mindenki pesszimizista.

Az igazi optimista és pesszimizista nem a magában végbemenő lelki harcok folytán lesz azzá, hanem a külvilágban észlelt kellemes és kellemetlen dolgok folytán. S így az igazi optimista akkor is az marad, ha egy párszor megrendítő lelki és anyagi csapás is érte. És a pesszimizista dacára egy pár kellemes sikernek is megmarad pesszimizistának!

(Házasság.)

A házasság egy éden tövisekkel hintve.

Sokaknak a házasság úgy volna még járható gond nélkül és a legtökéletesebb, ha mindig páros maradna.

A házasság furcsa intézmény. Ha az ember fiatal — úgy mondják — azért is nőszül, hogy gond nélkül félszékben megpihenjen. De aztán látja csak, hogy soha sincs nyugta.

Művész embereknek, akik erősen óhajtják a dicsőséget, nem nagyon tanácsolom a házasságot. Különösen a szegény házasságot. Nem azért, mintha hódolnék a régi egyoldalú felfogásnak, hogy a művészek leg többje kicsapongó és nem kitartó, (mert vannak nagy számmal nem olyanok is), hanem azért, mert a házasság gondja és az asszony sohasem fejleszítették, hanem mindig csak megölték a művészen a művészetet.

Vannak emberek, akik sokszor szerettek, de még egyszer sem házasodtak, és vannak akik sokszor házasodtak, de még egyszer sem szerettek!

Cservenka, 1925,

Heinz Vilmos.

Drámairók, drámahősök és filmkarriererek

A világ színházi és moziéletének legújabb eseményei

Naponként olvassuk a nagy nyugati lapokat s ezekből hű képet nyerhetünk a meginduló európai színházi szezon főbb eseményeiről. Jellemző, hogy a színházi híreket majdnem minden európai centrumban elnyomják a moziknak nagy reklámciikkei. Színházi és mozi, drámairók és scenárió-készítők, drámahősök és filmstárok elkeseredett küzdelmet vívnak a nézőközönség figyelméért és kegyéért s meglehet állapítani, hogy a harc folyamán sokat is tanulnak egymás trükkjeiből, ami sokszor bizony egyikükre nézve sem jó.

Ma a drámairóknak is reklámmal kell dolgozni, ha nevet és pozíciót akar. Ezt jól tudja Pirandello, a volt gimnáziumi tanár, aki öreg korában jutott a legnagyobb színpadi dicsőségekhez és hihetetlen termékenységgel ontja magából a darabokat. Most már saját színháza is van Rómában, külföldön pedig egyre-másra adják elő darabjait. Most a párisi Comoediában nyilatkozik Pirandello arról, hogyan írta meg híres, Hat szereplő keres egy szerzőt című darabját és többek közt ezeket mondja: „Azért írtam darabomat, hogy megszabaduljak végre egy lidércnyomástól. Évek óta áll a szolgálatomban egy mindenesleány, akinek Fantázia a neve.

Ez a leány mindenkit beenged hozzám, anélkül, hogy előbb bejelentené őket és megkérdezné, kívánom-e fogadni. Férfiak, asszonyok, gyermekek, a legkülönbözőbb figurák és a legkülönbözőbb helyzetekben jönnek hozzám és kényszerítenek arra, hogy foglalkozzam velük. Így jelent meg ez a hat szereplő is, keresve egy szerzőt. Nem akartam meghallgatni őket, de erőszakosak voltak a fülemben kiabáltak történetüket és ahányszor elküldtem őket, annyiszor tértek vissza. Hogy megszabaduljak tőlük, kénytelen voltam megírni a darabot.” Valomásai további során ezt mondja Pirandello: „Gyűlölöm az allegóriát. Gyűlölöm a szimbolikus művészetet. Sohasem állítok színpadra egy alakot csak azért hogy szerepeljen, sohasem írok meg azért egy történetet, hogy éppen elbeszéljem.”

Henry Ford — drámahős

Pirandellótól tanult egy német drámairó, aki egy élő nevezetességről írt drámát. Hőse Henry Ford, a híres amerikai autógyáros, aki állítólag a világ leggazdagabb embere. Julius Maria Beckernek hívják ezt a széles körben ismeretlen német író, aki mint a berlini lapokból értesülünk, befejezte legújabb alkotását, amelyben Fordnak, a világháború alkalmával kifejtett, de fiaskóval végződött békeakcióját viszi színpadra. Ford, mint ismeretes, Wilson beavatkozása előtt meg akarta teremteni a világbékét és nagyobb delegáció élén az ugynevezett békehajón érkezett Európába, miután úgy informálták, hogy itt már előkészítették a talajt az ő működésére. Nagy volt azonban a csalódása, mert sem Angliában sem Franciaországban hallani sem akartak az ő akciójáról.

Aki pedig informálta, az nem volt más, mint Bedy-Schwimmer Róza, az ismert magyar feminista vezér, aki közelébe férközött és akit Ford titkárnőjének szerződtetett, úgy hogy tulajdonképpen Schwimmer Róza volt az ő inspirálója. Nem ismerjük még Julius Maria Becker drámáját, de ha a szerző híven akarja visszaadni a Food-féle akció drámai történetét, akkor Ford mellett Bedy-Schwimmer Rózáknak kell szerepelnie a darabban drámai hősnő gyanánt. Becker ur drámájával minden esetre iskolát csinált. Nemsokára valószínűleg lesz szerencsénk egy Citroen, Peugeot vigjátékhoz. esetleg egy operetthez is, melynek Mercedes kisasszony lesz a főszereplője.

A párisi Rothschild moztulajdonos lett

Egy másik világszerte ismert gazdag ember nem passzív, hanem aktív akar, ha nem is a drámával, legalább is modern mostoha-testvérrel: a mozával összekötésbe kerül. Henri de Rothschild báróról, a franciaországi Rothschildok fejről van szó, aki már régebben működik az irodalom terén. Charles de Fontaines néven írt eleinte csak rövidlélezetű dolgokat, novellákat és essay-eket a párisi lapokba, azután szindarabokkal próbálkozott és

hogy darabjait előadták, az egészen természetes, mert ilyen alkalmakkor színházat bérelt ki és a legjobb francia színészek szívesen álltak a rendelkezésére. Most azután új terepnumon akarja érvényesíteni szerzői ambícióját: filmeket akar írni. Mit tesz ilyenkor egy Rothschild? Vesz egy mozit. Ezt tette Charles de Fontaines is, aki megvásárolta Páris egyik legnagyobb mozgóképszínházát és azokban fogja előadni mozidarabjait.

A 150 éves remisi opera mozi lesz

A mozi — sajnos — nemcsak Rothschildot hódította el a magasabbrendű drámai műfajoktól, hanem egy operaházat is.

Az amerikai filmiparosok rávetették magukat Európára, Egyre-másra béreltik ki a színházakat és cirkuszokat, amelyeket mozivá alakítanak át. Ennek a moziláznak lett az áldozata Franciaország egyik legrégebbi színháza a reimsi operaház is, amelyet az amerikai Paramount filmársaság bérelt ki. A francia lapok méltatlankodva regisztrálják ezt a hírt és a francia zenekultúra szégyenének mondják, hogy a zene eme dicsőséges hajlékában amelyben Meyerbeer, Massenet és Gounod több operájának zajlott le a bemutatója, ezentul Tom Mix és társai fogják vászonról szórakoztatni a közönséget — a fox-trot hangja mellett.

Igy fizet vissza Amerika Franciaországnak, ahol a filmtechnika először fejlődött ki óriási iparággá.

Magyar filmkarriererek

Végül még egy mozi-hír. A mozi talán sehonnán sem hódított el annyi színészt, mint a budapesti színházaktól. Amerikában, de különösen Európában a magyar filmszínész a legkeresettebb cikkek közé tartozik.

Az európai filmgyárak tele vannak magyar rendezőkkel, színészekkel és operatőrökkel. A legelső név, amit fel kell említeni, Cserépy Arzén neve, Cserépy neve két filmmel lett világhírű, az egyik monumentális Fridericus Rex, a másik a Heidelbergi diákélet. Ezzel a két filmmel Cserépy elismerést szerzett nemcsak a német filmgyártásnak, hanem a magyarságnak is. A magyar rendezők közül akik nagy sikereket értek el, meg kell említenünk a fiatal Bolváry Gézát, aki aránylag a legrövidebb idő alatt a legnagyobb karriert érte el. Számottevő még Korda Sándor és Kertész Mihály neve, azonban ezek teljesen a külföld felé orientálódtak. A filmszínészek között, aki talán a legnagyobb sikert érte el, az Putty Lya volt. Senkisé gondolta, hogy az egyszerű kis statisztanó valamikor Európa legelső filmstárjai közé emelkedik. Beszélhetnénk még Kovács Lonciról, a későbbi Lucy Dorain-ról, aki Korda Máriával együtt jó nevet szerzett az európai filmviszonylatban. Az örök bujdosó Beregi Oszkár nem a legszerencsésebb a filmszerencsésével. Várkonyi Mihály a magyar Nemzeti Színház volt tagja is teljesen a filmjátszásra adta magát, többé-kevésbé szép sikerrel. Amerikai filmszereplése nem a legjobb sikerül és ezért visszajött újra Európába. Vannak még nevek, akiket fölemlíthetnénk, de ezek egyrésze elvesztette teljesen magyarságukat, másrésze a nemzetközi filmiparban nem foglal el nagyon súlyos helyet. Amerikában a legelső közé tartozik Sugár Károly, aki Charles Ray néven meghódította az amerikai közönséget. Ez a fiú a Tönkretesz című filmjében tűnt fel legelőször és szenzációs szereplésével megalapította a jövőjét. Huszár Károlyról, a népszerű Puffi-ról nem a legjobb hírek keringenek, amennyiben Amerikában csak epizód-szerepekben játszatják, mint Faty-potlékot. Sokkal gyorsabb karriert csinált Bánky Vilma. Az Ingotlanbank egyszerű kis gépirónője ma már Amerika leghíresebb starjaival játszik együtt. Karrierje tulajdonképpen nem Magyarországon, hanem Bécsben kezdődött, amikor Jean Angeloval az Atlantis főszereplőjével játszott. Max Linderrel, a világhírű francia komikussal is több filmen játszott és ezzel végleg megállapította a karrierjét. Kiváló helyet foglalnak el a magyarok a filmtechnika vezetésében is. A leghíresebb ezek között Szirontay Lotka aki az Ufa berlini filmgyárnak a komikusa.

Utazás a föld körül nyolc nap alatt

Verne Gyula félszázaddal ezelőtt írta meg fantasztikus regényét „Utazás a föld körül nyolc nap alatt” címen s akkor a mű alapötletét megvalósíthatatlan dologként fogadták. Pedig manapság Berlinből kiindulva Londonon, Newyorkon, San-Franciscón, Szibérián és Moszkván át nem nyolc nap, hanem mindössze 42 nap és 23 és fél óra alatt körülutazható a föld. Ugyanis 9 óra alatt érkezik az ember repülőgépen Londonba, 2 és fél óra alatt Londonból Southamptonba; innen aztán a leggyorsabb gőzös 5 és fél nap alatt átvizs az Atlanti-Oceánon. Newyorkból az expresszvonat 4 és fél nap alatt San-Franciscóba röpti, honnan 15 nap múlva Jokohamába érkezik. Az ut onnan a Japán nyugati partján Fekvő Hoji-ba 20 óráig tart, Hojótól Vladivosztokig a hajónak 3 napra van szüksége, innen a szibériai expresszvonaton 12 napot eltöltve érkezik az utazó Moszkvába, hol repülőgépre száll s 16 óra alatt (összesen 42 napi és 23 és fél órai szárazföldi, vízi és légi utazás után) ismét Berlinbe érkezik.

Egy legújabb könyvujonság: Fischer von Portuzyn a világ légi közlekedésének fejlődéséről írt műve pedig már azokat a lehetőségeket is megjelöli, melyek ezt az utazási időtartamot 14, sőt 8 napra leszorítják. Ez akkor volna megvalósítható, ha a repülőszolgálat üzembem lenne Londonból Indiába és egészen Singaporeig vagy a fekete földrész fölött egészen Kapvárosig; ha a Zeppelin-tervek teljesebbé mennének a Németország—Newyork és Páris—Madrid—Bahia vonalakon.

A legmerészebb tervet, a legérdekesebb légiutat azonban Bruns kapitány jelöli meg, az északi sarkvidék repülőgép útján történő felkutatásáról írt emlékiratában. Szerinte Amszterdamból, Szentpétervárról, Archangelsk, Dicksonból, Buhun, Nome és Aleuten fölött kell elrepülni s ott egy olyan csatlakozási vonalat szerezni, mely egyidejűleg Jokohamát San-Franciscóval összeköti. Egy modern léghajónak, mely a Bruns-féle vonalat befutná, 5—6 napra volna szüksége, hogy Berlinből San-Franciscóba és onnan Jokohamába jusson. Egy másik, szintén Bruns kapitánytól ajánlott vonal a Dickson öböltől Jakutsk-fölött Japán nyugati partjának hosszába vezetne. Ezt az utat a léghajó még 5 nappal is kevesebb idő alatt tudná megtenni.

Fischer von Portuzyn és Bruns írásai egyelőre csak tervezések, aznban nem pusztá fantázia-termékek, mint Verne regénye, hanem komoly megfontolásból szőtt tervek, melyek belátható időn belül elérnek megvalósításukat.

(*) **A kettévágott zongora.** Egy angol újságból vesszük át az alábbi históriát. Mert amilyen messzi esik tőlünk történéseinek színhelye a humornak, olyan aranyos vonása hozza közel a jugoszláviai olvasóhoz. A riport hőse egy E. A. Olson nevű sanfranciskói kereskedő, aki örökös veszekedések között élt feleségével. De mivel Hymen rózsasalánca nem elszakíthatatlan, ezt a házastársi köteléket is megszüntette az illetékes amerikai bíróság. A törvényszéken előbb megpróbálták a feleket kibékíteni. Miután azonban ez nem ment, elválasztották a házaseleket azzal a kikötéssel, hogy Olson köteles a házi berendezésének pontosan a felét átadni a feleségének. A kereskedő belenyugodott az ítéletbe. És megígérte az asszonynak, hogy másnap eljuttatja hozzá a butorok felét. És Olson úr szavának állt egy amerikai üzletember megbízhatóságával. Sőt olyan komolyan vette a bírói utasítást, hogy abból ugyan nem származott köszönet. Arról a társzekérről ugyanis, amely másnap megállott az elvált asszony új lakása előtt, csupa fél-butort szedtek le a munkások. Pontosán kettévágott székeket, asztalokat, ágyakat és mindennek a tetejébe egy kettévágott zongorát, amely kétségbeesetten mutatta fekete-fehér fogószórójának felét. Az ötlet remek volt. Az asszonyt azonban nem fegyverezte le az invenció újdonsága és porre vitte dolgot. A bíróság azonban nem tehetett ebben az ügyben semmit, hiszen E. A. Olson példás szigorúsággal, igazán betűszerint teljesítette a törvény rendelkezéseit.

A bolsevizált operett

A „Luxemburg grófja” és a „Dollárkirálynő” Moszkvában. — A „Marica grófnő” hetvenöt telt házat ért el Moszkvában.

Oroszországban talán még soha nem érdeklődtek úgy az operettek iránt, mint az utolsó években. Az operettszínházak estéről-estére tömve vannak, a társaságokban a leggyakoribb téma egy-egy jó darab, az újságok pedig hasábként irnak az operettekről és azt a követelést állítják fel a kormánnyal szemben, hogy vigyen új szociális szellemet ezekbe az előadásokba. A lapok szerint az operettek, amelyekben olyan sok a szatirikus és a burleszk elem kiválóan alkalmasak volnának arra, hogy a polgári társadalom hibáit általuk kifigurázzák. Az orosz operett — írják a kritikusok — a kommunista mozgalom propaganda-eszköze kell, hogy legyen!

Előttünk fekszik Moszkva, Leningrad, Kiev, Charkov és Odessza operettszínházainak legutóbbi műsora. A legsűrűbben „Luxemburg grófja”-t és a „Dollárkirálynő”-t játsszák, de gyakran szerepel a repertoáron „Az új királynője” jobábbá egy szovjetoperette „Jekaterina”, a „Nagy” című is.

Meg kell állapítanunk, hogy a kommunista szellem már ezeket a darabokat is átjárta. Így például a Katalin cárnőről szóló legutóbbi említett darab tulajdonképpen nem más, mint Offenbach „Gerolsteini nagyhercegnő” című operettje, amelynek azonban megváltoztatták a címét és teljesen új szövegkönyvet írtak hozzá. Az új szövegének, amely egy szovjet-író alkotása, határozott társadalmi jellege van. Az orosz librettista az offenbach-i darab cselekményének színhelyét a XVIII. századba, II. Katalin cárnő udvarába tette át, de ennek ellenére, szó esik benne egészen aktuális kérdésekről is, így például van benne egy rádiójelelet, sok célzás a polgári morál fonákosságaira, az „előjövő” kommunizmusra — és még egy csomó ilyen „előrelátás”. Egyébként a darab — miként ez eredetiben — hálósobákban és alkovokban játszódik és Csajkovszki egyik ismert valcerét is előadják benne.

Kétségtelen, hogy az első kommunizálási kísérlet sikerült. Az operett jó és megvan a hatása is. A lapok közlése szerint most már valamennyi operettet átbolsevizálják és beállítják a propaganda szolgálatába. Legközelebb a „Marica grófnő”, Kálmán Imre legújabb operettjét, amely az eredeti szöveggel hetvenöt telt házat ért el Moszkvában, fogják így átváltoztatni. Ennek is új librettót írnak. A kormány már meg is bizott egy ismert szovjetíró, aki az eredeti szövegből a polgári vonatkozásokat ki fogja gyomlálni.

Az anyagot ehhez a nagyszabású művészi kommunizáláshoz Bécsből és Berlinből szállítják, anélkül természetesen, hogy a szerzőknek bármilyen honoráriumot is fizetnének. Szovjet-oroszország ugyanis nincsen benne a berni egyezményben és így az írói és zenei termelésben szabadon garázdálkodik. Még megemlítjük, hogy Oroszországban a legkedveltebb zeneszerzők: Lehár, Kálmán és Strauss. (g. m.)

Szótag—talány

Megfejtési határidő okt. 31.

- tes, e, ba, o, im, rom, olt, ra, nyak, go, to, re, di, ger, ra, e, sok, nes, ge. Ebből a 19 szótagból 8 szót kell képezni.
- 1.) Görög név.
  - 2.) Férfi név.
  - 3.) Dunába ömlő folyó.
  - 4.) Ily személyekkel nem társalgunk.
  - 5.) Magyar város.
  - 6.) Emberi testrészt.
  - 7.) Szerellem istene.
  - 8.) Görög név.

A kezdő betűk felülről lefelé, az utolsó betűk alulról fölfelé;

Az egyik az első, a másik az utolsó szó képezi.

A megfejtők között értékes jutalmat sorolunk ki.

GRAFOLÓGIA

L. B. Novisad. Romantícizmusra hajló, naiv, jószívű, kevés intelligenciájú. Rendszerető, sőt aprólékoskodó. Minden bizonnyal minden esetben nagyon sokat beszél. Csacsogó. Kedveli az egyszerűséget. Valamit titkol. Az írása azt a gyanút kelti, hogy reménytelenül szerelmes.

Lidia. Roppant élénk fantáziájú, tulságosan erotikus, kissé zárkózott természet. Nem jószívű. Egyszerűsége hajló, érzékeny, önző, Takarékos. Sok csalódáson ment keresztül. Hitetlenkedő. Néha nagyon szomorú. Elégedetlen.

Cyprus. Kettős életet élő, roppant erős erotikájú, intelligens, mindent mérlegelő, tartózkodó. Igazi énjét nem szokta mások előtt elárulni. Modorában kellemetlenkedni tudó, csipkelődő. Öntudatos, határozott, de önmagával elégedetlen egyéniség. Híztériára hajló.

K. M. (Novisad). Önző, indulatos, önmagával roppant sokat foglalkozó. Rendszerető, takarékos. Stréber. Rengeteg munkára képes, de csak abban az esetben, ha ezzel önmagának is használni tud. Simulékony, ravasz, intelligens, alaptermészetében feltétlenül jó. Művészhajlamu. Csak a legkritikább esetben öszinte.

Simmj, Novisad. Pazarló, felületes, a könnyelműségig nyílt szívű. Kevés intelligenciával rendelkezik. 24—28 éves lehet. Életében mindig rendkívüli jelentőséget tulajdonított a férfinak. Meggondolatlan. Nem tulságosan érzékeny. Az élet kisebb-nagyobb bajain könnyen túlteszti magát. Léhaságra hajlamos, jószívű.

Novivrbas. A kérdezett férfi sok természetes önzése mellett is határozottan jószívű, kissé felületes. A rendnek nem nagy barátja. Fantáziátlan, egyszerűsége hajló, a család iránt intenzív, ösztönös szeretettel. Nem nagy koncepciójú, még nem kiforrott egyéniség, aki azonban rengeteg tervvel foglalkozik. Kissé határozatlan, befolyásolható. A multja feltétlenül viharos. Ajánlatos volna ezután érdeklődni.

„Röschen”. Novisad. Minimális erotikájú, idősebb leány írása. Rendszerető, akaratlan, sokat csalódott. Érzékeny, álmodozó. Alaptermészetében jó és egyszerűsége hajló, csalódásai azonban bizonyos mértékben zárkózottá tették. Az élettől már nem sokat vár. Dolgos, aki a munkában keres megnyugvást. Roppant sokat foglalkozik az emlékeivel.

„Január 28.” (Sombor). Magabazárkózott, önző, intelligens, önmagával roppant sokat foglalkozó egyén írása. Dolgos, rendszerető, józan. Realista. Hiu. Nem jószívű, mindent mérlegelő, önálló akaratú rendelkező, határozott egyéniség. Kifinomult izlésű, aki feltétlenül jó modora dacára is bármikor kész a vitára, hogy saját álláspontját megvédelmezze. Zárkózottsága dacára is rendkívül sokat törődik másokkal. Feltétlenül jól öltözködik.

„Napoleon”. (Novisad.) Sokat csalódott, nyílt szívű és ennek dacára is magabazárkózott. Egyszerűsége hajló, intelligens. Minden felesleges dolognak ellensége. Puritán. Érzékeny, de erős akaratú. Szófukar. Rendszerető, roppant gondos, hűvösen józan ítéletű, fantáziátlan. Semmi ambíciója. Kiegyensúlyozott lélek, aki általában nem sokat vár az élettől. Erotikája minimális.

„J. M.” (Novisad). „13” (Novisad.) Írásaimezései nem érkeztek meg. Utóbbi kérjük, hogy új levelet küldjön szerkesztőségünkbe, miután az első minden valószínűség szerint elkallódott. Az elemzést kívánt írásokat a szerkesztőségbe kérjük küldeni „Grafológus” címmel. Egy elemzés díja tíz dinár. Itt említjük meg, hogy a pénteken és szombaton beérkezett elemzéseket csak a következő vasárnapon közölhetjük.

Tanács a halpiacon

Apa: Fiam! Végy példát a halakról. Az ő példás józanságuk lebegjen mindig a szemeid előtt. Ha száz évig élnek is, azért soha nem isznak mást, csak vizet.

Erőművész (9 éves fiához.) Teringettél, hát még mindig nem vitted el a 150 kilós súlyzómat a cirkuszba?